

بسمه تعالی

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

گزارش موضوع: بخش ۵ از مرله دوم شرح خدمات مشاوران

سند استگاهی توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰-۱۳۹۴)

(سازمان بازرگانی استان زنجان)

ویرایش سوم

محرری: جهاد انشگاهی واحد استان زنجان

مدیر اجرایی: مهدی عباسی

مدیر علمی: علی نصیری مقدم

همکاران: علیرضا یاوری، میترا غطیبی و نیره میرزایی

فهرست مطالب

موضوع	صفحه
فهرست مطالب.....	ب
فهرست جداول.....	د
فهرست نمودارها.....	و
پیشگفتار.....	۱
۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) سازمان بازرگانی در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد.....	۳
۱-۱- در فعالیتهای تحت تصدی سازمان.....	۳
۱-۲- در فعالیتهای بخش خصوصی و تعاونی تحت نظارت سازمان بازرگانی.....	۴
۱-۲-۱- شرح وظایف سازمان بازرگانی استان زنجان.....	۴
۱-۲-۲- شرح وظایف معاونت بازرگانی داخلی سازمان.....	۵
۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست).....	۸
۱-۲- چشم‌انداز ۲۰ ساله.....	۸
۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز.....	۸
۳-۲- برنامه چهارم توسعه.....	۱۰
۴-۲- سیاست‌های اجرایی ابلاغی مقام رهبری.....	۱۲
۵-۲- قانون برنامه پنجم توسعه.....	۱۳
۶-۲- سند ملی توسعه استان.....	۱۴
۷-۲- سند آمایش استان.....	۱۶
۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه.....	۱۶
۱-۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی و بهره‌وری نیروی کار در فعالیتهای تحت پوشش سازمان بازرگانی (اعم از فعالیتهای تحت تصدی و نظارت) و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق.....	۱۶
۱-۱-۳- ارزیابی تحولات رشد اقتصادی سازمان بازرگانی.....	۱۷
۲-۱-۳- ارزیابی تحولات بهره‌وری سازمان بازرگانی.....	۲۰
۲-۳- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیتهای تحت تصدی سازمان بازرگانی و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق.....	۲۱
۱-۲-۳- ارزیابی تحولات اشتغال سازمان بازرگانی.....	۲۱
۲-۲-۳- ارزیابی تحولات سرمایه‌گذاری سازمان بازرگانی.....	۲۴
۳-۳- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیتهای بخش خصوصی و تعاونی تحت نظارت سازمان بازرگانی و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق.....	۲۹
۱-۳-۳- ارزیابی تحولات اشتغال.....	۲۹
۲-۳-۳- ارزیابی تحولات سرمایه‌گذاری.....	۳۰

- ۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی سازمان بازرگانی برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه..... ۳۲
- ۴-۱- در فعالیت‌های تحت تصدی دستگاه..... ۳۲
- ۴-۲- در فعالیت‌های بخش‌های خصوصی و تعاونی تحت نظارت دستگاه..... ۳۲
- ۵-۱- تحلیل نقاط قوت، ضعف، تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار..... ۳۵
- ۵-۱- نقاط قوت..... ۳۵
- ۵-۲- نقاط ضعف..... ۳۶
- ۵-۳- فرصت‌ها..... ۳۸
- ۵-۴- تهدیدها..... ۳۹
- ۶- تعیین اهداف کمی سازمان بازرگانی در دوران برنامه پنجم توسعه..... ۴۲
- ۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم..... ۴۳
- ۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه‌ها برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم..... ۴۳
- ۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی..... ۴۴
- ۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه..... ۴۸
- ۱۰-۱- برآورد سرمایه‌گذاری در دوره برنامه پنجم توسعه..... ۴۸
- ۱۰-۲- سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان در فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری به تفکیک بخش تعاونی، عمومی و خصوصی..... ۴۹
- ۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم..... ۵۰
- ۱۱-۱- نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش عمومی..... ۵۰
- ۱۱-۲- نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی..... ۵۱
- ۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی (با توجه به وظیفه هر دستگاه)..... ۵۲

فهرست جداول

موضوع	صفحه
جدول ۱. چشم‌انداز شاخص‌های اقتصادی بخش بازرگانی استان زنجان در پایان برنامه پنجم توسعه.....	۹
جدول ۲. ماتریس موضوعات استراتژیک مستخرج از تجزیه و تحلیل عوامل بیرونی و درونی و راهبردهای توسعه بخش بازرگانی.....	۱۰
جدول ۳. مواد مرتبط با اشتغال، سرمایه‌گذاری در برنامه چهارم توسعه.....	۱۰
جدول ۴. مواد قانونی برنامه پنجم پیرامون حوزه بازرگانی.....	۱۳
جدول ۵. مقایسه ارزش بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان با کشور در سال ۱۳۸۸.....	۱۷
جدول ۶. مقایسه رشد ارزش افزوده عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶.....	۱۷
در استان زنجان و کشور.....	۱۷
جدول ۷. رشد ارزش ستانده بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها در استان و کشور طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۱۹
جدول ۸. سهم فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی از ارزش افزوده استان زنجان در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۶.....	۲۰
جدول ۹. تحولات بهره‌وری نیروی کار در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۸۶-.....	۲۰
۱۳۷۹.....	۲۰
جدول ۱۰. رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۸۶-.....	۲۰
۱۳۷۹.....	۲۰
جدول ۱۱. توزیع درصد شاغلان استان زنجان در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۲۱
۱۳۸۵.....	۲۱
جدول ۱۲. میزان اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۲۲
۱۳۸۵.....	۲۲
جدول ۱۳. میزان رشد اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۷۵ تا ۸۵.....	۲۲
۸۵.....	۲۲
جدول ۱۴. اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۲۳
جدول ۱۵. ریسک سرمایه‌گذاری در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها با توجه به ارزش افزوده فعالیت.....	۲۴
۱۶. ضرایب فنی و ضرایب فزاینده تولید استان زنجان در سال ۱۳۸۶.....	۲۶
جدول ۱۷. پیوندهای پسین و پیشین جدول داده-ستانده استان زنجان در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در سال ۱۳۸۶.....	۲۶
۱۸. میزان استفاده بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها از کالاها و خدمات سایر بخش‌ها.....	۲۸
جدول ۱۹. ضرایب اشتغال مستقیم و غیرمستقیم بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان را در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۲۹
۲۰. ضرایب اشتغال مستقیم و غیرمستقیم (توان اشتغال‌زایی) بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۳۰

- جدول ۲۱. وضعیت شرکت های تعاونی فعال فرش دستباف به تفکیک شهرستان ها در سال ۱۳۸۸ ۳۰
- جدول ۲۲. برآورد سرمایه‌گذاری در استان زنجان طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ به روش نسبت سرمایه‌گذاری به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۶ ۳۱
- جدول ۲۳. میزان اعتبار ابلاغی به استان زنجان در راستای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط ۳۳
- جدول ۲۴. عملکرد سازمان بازرگانی استان زنجان در اجرای طرح حمایت از بنگاه‌های زود بازده (به جز فرش) ۳۴
- جدول ۲۵. عملکرد سازمان بازرگانی استان زنجان در اجرای طرح حمایت از بنگاه‌های زود بازده (کارگاه‌های قالیبافی) ۳۴
- جدول ۲۶. توزیع نیروی انسانی سازمان بازرگانی استان زنجان بر حسب تحصیلات در سال ۱۳۸۶ واحد: درصد ۳۶
- جدول ۲۷. مقایسه نقاط قوت، ضعف، تهدید و فرصت‌های بخش بازرگانی استان زنجان ۴۲
- جدول ۲۸. شاخص‌های کمی بخش بازرگانی استان در پایان برنامه پنجم ۴۲
- جدول ۲۹. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بر حسب فعالیت‌های عمده اقتصادی در دوران برنامه پنجم توسعه به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ۴۹
- جدول ۳۰. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک بخش تعاونی، عمومی و خصوصی به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ۴۹
- جدول ۳۱. ترکیب منابع مالی برای سرمایه‌گذاری بخش عمومی ۵۱
- جدول ۳۲. ترکیب منابع مالی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی ۵۱
- جدول ۳۳. پیش‌بینی اقدامات مربوط به کمک‌های فنی ۵۲
- جدول ۳۴. پیش‌بینی اقدامات مربوط به آموزش ۵۲
- جدول ۳۵. پیش‌بینی اقدامات مربوط به بازاریابی واحد: تعداد ۵۳
- جدول ۳۶. پیش‌بینی اقدامات مربوط به تخصیص تسهیلات بانکی ۵۳
- جدول ۳۷. پیش‌بینی اقدامات مربوط به خصوصی‌سازی ۵۴
- جدول ۳۸. پیش‌بینی اقدامات مربوط به ساده‌سازی مقررات و تشریفات اداری ۵۵
- جدول ۳۹. پیش‌بینی اقدامات مربوط به سرمایه‌گذاری ۵۵
- جدول ۴۰. اقدامات محدودکننده واردات غیرقانونی کالا ۵۶

فهرست نمودارها

موضوع	صفحه
نمودار ۱. رشد ارزش افزوده عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای استان طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶.....	۱۸
نمودار ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده استان زنجان با کل کشور در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای.....	۱۸
نمودار ۳. مقایسه رشد ارزش ستانده استان زنجان با کل کشور در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای.....	۱۹
نمودار ۴. تحولات رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۲۱
نمودار ۵. میزان اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۲۲
نمودار ۶. سهم اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۲۳
نمودار ۷. نمودار ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت اقتصادی ۲۵	۲۵
نمودار ۸. مقایسه سهم بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی از کل سرمایه‌گذاری استان در سال‌های ۱۳۷۹-۸۶.....	۳۲
نمودار ۹. مقایسه سرمایه‌گذاری در فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در دوران برنامه پنجم توسعه ۵۰	۵۰

پیشگفتار^۱

لازمه یک زندگی سالم، دسترسی به فرصت‌های شغلی مناسب و امرار معاش از محل درآمدهای آن است و لازمه در دسترس بودن فرصت‌های شغلی مناسب سرمایه‌گذاری است. لذا هر جامعه‌ای برای دستیابی به رشد و توسعه پایدار و رقم زدن حداقلی از رفاه برای شهروندان خود باید به الزامات و پیش زمینه‌های سرمایه‌گذاری و اشتغالزایی امعان نظر داشته باشد و مقدمات آن را مهیا نماید.

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان با هدف ایجاد فضای مساعد سرمایه‌گذاری و رفع موانع کسب و کار و در نتیجه ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار تهیه شده است. در این سند ضمن پرداختن به عملکرد گذشته استان در بازار کار و شناسایی مزیت‌های نسبی استان، نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای سرمایه‌گذاری در استان شناسایی شده و بر مبنای آن برنامه‌های توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان تدوین شده است.

در بخشی از این سند عملیاتی به نقش و جایگاه دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری پرداخته شده و در راستای ترسیم آن نقش و جایگاه تهیه اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی تهیه شده است.

این نکته به غایت درست است که وظیفه دستگاه‌های دولتی خلق فرصت‌های شغلی مستقیم نیست و نمی‌توان انتظار داشت که این دستگاه‌ها از طریق سرمایه‌گذاری و بر عهده گرفتن تصدی‌های جدید برای افراد بیکار استان شغل ایجاد کنند. لکن تهیه و تنظیم اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی از این حیث حایز اهمیت است که هر دستگاه در ارتباط با وظایف قانونی و فعالیت‌های تحت نظارت و تصدی خود محورهای را شناسایی می‌کند که بر هزینه سرمایه‌گذاری اثرگذار است و دستگاه می‌تواند با برنامه‌ریزی از دامنه آن هزینه‌ها بکاهد و بر رقابت‌پذیری فعالیت‌های اقتصادی بیفزاید.

«سازمان بازرگانی استان زنجان» وظایف متعددی در حیطه‌های گوناگون بر عهده دارد که مهمترین سرفصل‌های آنها عبارتست از؛

- انجام کلیه وظایف مربوط به وزارت بازرگانی در سطح استان به منظور حمایت از افزایش تولید و کاهش واردات
- توسعه مبادلات بازرگانی و معرفی تولیدات استان به مرکز توسعه صادرات ایران در جهت افزایش تولید و تشویق صادرات

^۱ در این سند، به دلیل فقدان برخی آمارها و اطلاعات مورد نیاز و یا عدم تطابق تعدادی از بندهای شرح خدمات با ساختار سازمان بازرگانی استان زنجان، بررسی و تکمیل پاره ای از بندهای شرح خدمات از دستور کار خارج شده است.

- انجام برآوردهای مربوط به میزان تولیدات و محصولات واحدهای تولیدی تحت پوشش در سطح استان و امکانات صدور کالاهای مازاد بر مصرف به سایر استان‌ها و خارج از کشور
 - تشکیل بازارهای داخلی و مشترک منطقه‌ای در سطح استان به منظور عرضه و معرفی تولیدات بومی
 - برنامه‌ریزی و تدوین خط مشی لازم در جهت ساماندهی و هدایت واحدهای صنفی استان در چهارچوب طرح جامع اصناف کشور
- بطور کلی تمام وظایف و برنامه‌های سازمان بازرگانی استان در چهار حوزه توسعه تجارت خارجی، بازرگانی داخلی، بازرسی و نظارت و برنامه‌ریزی و توسعه منابع انسانی تقسیم شده است که هر یک با تدوین برنامه‌ها و اقدامات اجرایی مختلف نقش مهمی در بهبود محیط کسب و کار، کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری و توسعه فرصت‌های شغلی ایفا می‌نمایند.
- با این رویکرد، سند حاضر در ۱۲ بند به شرح زیر تنظیم شده است:
- ✓ بند نخست، بررسی نقش قانونی دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد
 - ✓ بند دوم، مطالعه مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)
 - ✓ بند سوم، ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم
 - ✓ بند چهارم، ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در طی برنامه‌های سوم و چهارم
 - ✓ بند پنجم، تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار
 - ✓ بند ششم، تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم توسعه
 - ✓ بند هفتم، راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم
 - ✓ بند هشتم، سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم توسعه
 - ✓ بند نهم، برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی
 - ✓ بند دهم، برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه

- ✓ بند یازدهم، تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ و در نهایت بند دوازدهم، ارایه تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی

۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) سازمان بازرگانی در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد

بخش بازرگانی، در طبقه‌بندی بین‌المللی مشاغل، در زیر مجموعه گروه خدمات قرار دارد. بر اساس آمار منتشر شده از سوی بانک مرکزی، نزدیک به ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشور در سال‌های اخیر، مربوط به بخش خدمات بوده است. در این میان، سهم بخش بازرگانی معادل ۳۱ درصد از ارزش افزوده ایجاد شده در بخش خدمات و نیز ۱۵ درصد از ارزش افزوده کل اقتصاد کشور محاسبه شده است. از ۷۲ فعالیت اقتصادی در مجموعه فعالیت‌های طبقه‌بندی ISIC، ۳۸ فعالیت مربوط به حوزه خدمات می‌باشد و بخش بازرگانی با تعدادی از فعالیت‌های مهم از جمله فعالیت‌های خرده‌فروشی و عمده‌فروشی، بیشترین تعداد اشتغال را در اختیار دارد. بر اساس آمار انتشار یافته در خصوص سهم هر یک از گروه‌های شغلی از اشتغال کشور، از سوی مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۸۸ نزدیک به ۲۵ درصد از اشتغال کشور در مشاغل گروه بازرگانی ایجاد شده است. این امر حاکی از ظرفیت بالای این بخش در توسعه اقتصادی کشور و نیز ایجاد فرصت‌های شغلی جدید است.

۱-۱- در فعالیتهای تحت تصدی سازمان

به طور کلی ساختار تشکیلاتی و وظایف مترتب بر سازمان‌های بازرگانی به گونه‌ای است که هیچیک از فعالیت‌های تحت تصدی آنها به صورت مستقیم با فرایندهای سرمایه‌گذاری و یا ایجاد اشتغال مرتبط نمی‌شوند. بررسی شرح وظایف سازمان بازرگانی نشان می‌دهد که مجموعه اهداف تعریف شده در راستای توسعه ساختار خدماتی و بازرگانی استان در چارچوب بخش خصوصی است. ذکر این نکته نیز ضرورت دارد که نقش سازمان بازرگانی را باید در ساختار نظام توزیع کالا و تسهیل در امر صادرات کالا و خدمات جستجو کرد. با توجه به این امر می‌توان گفت: در نتیجه تلاش دولت به کاهش تصدی‌گری در اقتصاد، وظیفه سازمان بازرگانی استان در حوزه توزیع کالا نیز به دلیل نبود کالاهای کالابری و حذف سیستم سهمیه‌بندی کالاها به شدت کاهش یافته است. بنابراین اقداماتی که این سازمان در وضعیت کنونی انجام می‌دهد، فراهم ساختن زمینه‌های مناسب جهت فعالیت بخش خصوصی در امر توزیع است.

در این راستا می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- صدور مجوز برای ایجاد فروشگاه‌های زنجیره‌ای
- فراهم ساختن شرایط مناسب برای توزیع کالاهای اساسی توسط بخش خصوصی در جهت تنظیم بازار
- ایجاد زمینه‌های لازم برای رونق بخشی تجارت الکترونیک و ...

۲-۱- در فعالیتهای بخش خصوصی و تعاونی تحت نظارت سازمان بازرگانی

۲-۱-۱- شرح وظایف سازمان بازرگانی استان زنجان

سازمان بازرگانی استان زنجان، به عنوان یکی از دستگاه‌های تابعه وزارت بازرگانی مسئولیت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های درون استانی در ارتباط با امور مرتبط با بخش بازرگانی در سطح استان و نیز اجرای سیاست‌های کلان دولت و مجموعه ستاد وزارت بازرگانی در استان زنجان را بر عهده دارد.

این سازمان دارای چهار حوزه؛

- توسعه تجارت خارجی
- بازرگانی داخلی
- بازرسی و نظارت و
- برنامه‌ریزی و توسعه منابع انسانی

است. شرح وظایف قانونی تعریف شده برای این سازمان به شرح زیر است:

- انجام اقدامات لازم به منظور برگزاری نمایشگاه‌های مختلف استانی و منطقه‌ای، توسعه مبادلات بازرگانی و معرفی تولیدات هر استان به مرکز توسعه صادرات ایران در جهت افزایش تولید و تشویق صادرات.
- انجام وظایف مربوط به دبیرخانه توسعه صادرات استان با توجه به خط مشی کلی وزارتخانه.
- مطالعه و بررسی لازم در زمینه توسعه و استقرار تجارت الکترونیک.
- انجام امور مربوط به ثبت سفارش کالا و رسیدگی به درخواست‌های دستگاه‌های دولتی و مؤسسات خصوصی و اشخاص حقیقی و حقوقی به منظور خرید کالاهای مورد نیاز از خارج از کشور از نظر وجود اعتبار ارزی و جلوگیری از ورود کالاهای مشابه ساخت داخلی
- برآورد مربوط به میزان تولیدات و محصولات واحدهای تولیدی تحت پوشش در سطح استان و امکانات صدور کالاهای مازاد بر مصرف به سایر استان‌ها و خارج از کشور
- مطالعه و بررسی الگوهای مصرف در سطح استان به منظور تهیه و تنظیم برنامه‌های توزیع و ارائه پیشنهادها لازم در این زمینه

- تشکیل بازارهای داخلی و مشترک منطقه‌ای در سطح استان به منظور عرضه و معرفی تولیدات بومی
 - انجام اقدامات لازم به منظور تشکیل کمیسیون نظارت بر اصناف استان و برگزاری اتحادیه‌های صنفی و مجامع امور صنفی و نظارت بر مصوبات مربوطه
 - برنامه‌ریزی و تدوین خط مشی لازم در جهت ساماندهی و هدایت واحدهای صنفی استان در چهار چوب طرح جامع اصناف کشور
 - بررسی مستمر تغییرات قیمت کالا و خدمات و وضع بازار استان و علت‌یابی کاهش یا افزایش میزان عرضه و تقاضا و پیگیری روند و تغییر نوسان قیمت‌ها و تهیه گزارش‌های لازم برای مقامات وزارتخانه
- همچنانکه ملاحظه می‌شود جهت‌گیری کلی وظایف تعریف شده برای سازمان بازرگانی استان زنجان بهبود و تسهیل شرایط انجام فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی در سطح استان است.
- بررسی شرح وظایف مترتب بر سازمان بازرگانی استان زنجان مبین آن است که اگرچه در هیچ یک از بندهای یاد شده، توسعه اشتغال به صورت مستقیم مورد اشاره قرار نگرفته است اما تعریف وظایف و مسئولیت‌هایی از قبیل «برگزاری نمایشگاه‌های مختلف استانی و منطقه‌ای، توسعه مبادلات بازرگانی و معرفی تولیدات هر استان به مرکز توسعه صادرات ایران در جهت افزایش تولید»، «توسعه و استقرار تجارت الکترونیک» و «تشکیل بازارهای داخلی و مشترک منطقه‌ای» به طور قطع با هدف هدایت جریان سرمایه‌گذاری درون استانی به سمت فعالیت‌های اقتصادی دارای مزیت، جذب سرمایه‌های خارج استانی و در نهایت گسترش و توسعه فعالیت‌های اقتصادی ارزش افزوده‌زا و به تبع آن اشتغال‌زا صورت پذیرفته است.
- به طور کلی، در کنار وظایف و مسئولیت‌های نظارتی، انجام برنامه‌های تشویقی و حمایتی ویژه کسب و کارهای فعال در بخش بازرگانی مهمترین وظیفه سازمان بازرگانی استان تلقی می‌شود که در صورت اجرای کارآمد، توسعه اقتصادی و اشتغالی را به دنبال دارد.

۲-۲-۱- شرح وظایف معاونت بازرگانی داخلی سازمان

به طور کلی ساختار سازمانی سازمان بازرگانی را می‌توان به «بازرگانی داخلی» و «بازرگانی خارجی» طبقه‌بندی نمود. بازرگانی داخلی، همانگونه که از نام آن مشخص است، بر بازار داخل کشور معطوف و مجموعه اقدامات و سیاست‌هایی را مورد توجه قرار می‌دهد که به توزیع بهتر و منسجم‌تر کالا در بازار داخلی منجر شود. بازرگانی خارجی نیز تصمیمات و سیاست‌هایی را دنبال می‌کند که صادرات بیشتر و افزایش رقابت کالای داخلی با محصولات خارجی را به همراه داشته باشد. در این راستا می‌توان شرح وظایف بازرگانی داخلی و خارجی را به شرح زیر برشمرد:

➤ شرح وظایف بازرگانی داخلی

- جمع‌آوری اطلاعات و تهیه و تنظیم آمار مربوط به میزان جذب سهمیه و مصرف کالا و سایر اطلاعات مرتبط در سطح استان.
- برآورد مربوط به میزان تولیدات و محصولات واحدهای تولیدی تحت پوشش در سطح استان و امکانات صدور کالاهای مازاد بر مصرف به سایر استان‌ها و خارج از کشور.
- فراهم آوردن امکانات لازم جهت بهبود نظام بازرگانی کشور در رابطه با سیاست‌های دولت و با هماهنگی واحدهای ذیربط.
- مطالعه و بررسی الگوهای مصرف در سطح استان به منظور تهیه و تنظیم برنامه‌های توزیع و ارائه پیشنهادی لازم در این زمینه
- شناسایی کانال‌های توزیع مختلف در سطح استان و ارائه پیشنهادی سازنده در جهت بهبود سیستم توزیع و کنترل و نظارت بر نحوه توزیع کالاها در بخش‌های دولتی و تعاونی و خصوصی و ارائه طریق به منظور رفع نواقص آن
- تشکیل بازارهای داخلی و مشترک منطقه‌ای در سطح استان به منظور عرضه و معرفی تولیدات بومی
- انجام وظایف مربوط به دبیرخانه کمیته توسعه صادرات استان با توجه به خط مشی کلی وزارتخانه
- همکاری و مطالعات در زمینه امور حمل و نقل و انبارها و سردخانه‌ها و برآورد ظرفیت و ذخیره‌سازی کالا در استان با هماهنگی سازمان‌های ذیربط نظارت بر این امور.
- انجام اقدامات لازم به منظور تشکیل کمیسیون نظارت بر اصناف استان و برگزاری اتحادیه‌های صنفی و مجامع امور صنفی و نظارت بر مصوبات مربوطه
- ارائه پیشنهادی لازم به منظور جلوگیری از فعالیت واحدهای صنفی بدون جواز به استناد قانون نظام صنفی و مصوبات هیأت عالی نظارت
- تعیین خط مشی و برنامه‌ریزی امور اصناف استان و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط جهت تأیید مراجع ذیصلاح
- پیشنهاد اقلام کالا و خدمات جهت قیمت‌گذاری
- برنامه‌ریزی و تدوین لازم در جهت ساماندهی و هدایت واحدهای صنفی استان در چهارچوب طرح جامع اصناف کشور
- برنامه‌ریزی و انجام حمایت‌های لازم از اصناف تولیدی و خدماتی استان در جهت ارتقاء سطح تکنولوژی و انتقال فن‌آوری در این بخش
- نظارت بر امور تولید و صادرات فرش.

➤ شرح وظایف بازرگانی خارجی

- برآورد مربوط به میزان تولیدات و محصولات واحدهای تولیدی تحت پوشش در سطح استان و امکانات صدور کالاهای مازاد بر مصرف به سایر استانها و خارج از کشور.
- فراهم آوردن امکانات لازم جهت بهبود نظام بازرگانی کشور در رابطه با سیاستهای دولت و با هماهنگی واحدهای ذیربط.
- اظهارنظر نسبت به پیش‌نویس قراردادهای فیما بین اشخاص حقیقی و حقوقی با لحاظ نمودن منافع وزارت متبوع و صرفه و صلاح دولت.
- انجام اقدامات لازم به منظور حمایت برگزاری نمایشگاههای مختلف استانی و منطقه‌ای توسعه مبادلات بازرگانی و معرفی تولیدات هراستان به مرکز توسعه صادرات ایران در جهت افزایش تولید و تشویق صادرات.
- انجام وظایف مربوط به دبیرخانه کمیته توسعه صادرات استان با توجه به خط مشی کلی وزارتخانه
- صدور و تمدید کارت بازرگانی اشخاص حقیقی و حقوقی در سطح استان.
- اجرای قانون و مقررات صادرات و واردات با توجه به مفاد آنها و دستورالعمل‌های صادره از سوی وزارتخانه و اختیارات تفویض شده.
- انجام امور مربوط به ثبت سفارش کالا و رسیدگی به درخواستهای دستگاههای دولتی و مؤسسات خصوصی و اشخاص حقیقی و حقوقی به منظور خرید کالاهای مورد نیاز از خارج از کشور از نظر وجود اعتبار ارزی و جلوگیری از ورود کالاهای مشابه ساخت داخلی.
- جمع‌آوری اطلاعات و آمار مربوط در خصوص کالاهای تجاری قابل صدور و همچنین بازارهای خارجی.
- مطالعه و بررسی لازم در زمینه توسعه و استقرار تجارت الکترونیک.
- هماهنگی و راهنمایی در خصوص ایجاد تشکلهای تجاری غیردولتی به منظور خدمات و تسهیلات جاری اعتباری و تضمین صادرات و توسعه همکاریها و ارتباطات تجاری.
- تقویت و حمایت و هماهنگی لازم با بخش خصوصی اعم از تولیدکنندگان و فروشندگان و صادرکنندگان و واردکنندگان و اعضای اتاقهای استانی.
- نظارت بر امور تولید و صادرات فر.
- انجام اقدامات لازم به منظور برگزاری نمایشگاههای مختلف استانی و منطقه‌ای توسعه صادرات ایران در جهت افزایش تولید و تشویق صادرات.

۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)

۲-۱- چشم‌انداز ۲۰ ساله

بر اساس چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران، مجموعه سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های دولت می‌باید در این راستا صورت پذیرد که جامعه ایرانی در افق پیش‌بینی شده حائز ویژگی‌ها زیر باشد:

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های «اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مندی از امنیت اجتماعی و قضایی».
- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی «در تولید ملی».
- امن، مستقل و مقتدر با سازمان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.
- «برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب».
- فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایتمند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه تعاون و سازگاری «اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن».
- دست یافتن به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.
- الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، «نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره)».
- دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز

بر اساس سند چشم‌انداز توسعه‌ای بخش بازرگانی استان زنجان (مصوب ۸۹/ ۱۱/ ۱۰)، و در راستای تحقق چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران، این استان در افق سال ۱۳۹۴ در ارتباط با صادرات غیر نفتی به استانی پیشرو و الگویی مناسب برای توسعه سایر استان‌ها تبدیل خواهد شد. افزایش سهم استان از کل صادرات کشور از

۹۸/۰ به ۱/۲ درصد، دورنمای مورد انتظار برنامه توسعه بخش در پایان برنامه پنجم خواهد بود. در بخش بازرگانی داخلی، هدف، نیل به جامعه‌ای برخوردار از شبکه‌ای کارا و رقابت‌پذیر از کارآفرینان خصوصی تأمین و توزیع‌کننده کالاها و خدمات که رشد پایدار تولید، گسترش فرصت‌های شغلی، دسترسی مطمئن و آسان جامعه به کالاهای مورد نیاز با قیمت مناسب و تسهیل گسترش حضور محصولات استان در بازارهای داخلی و خارجی خواهد بود

جدول ۱. چشم‌انداز شاخص‌های اقتصادی بخش بازرگانی استان زنجان در پایان برنامه پنجم توسعه

ردیف	شاخص‌های کلیدی توسعه	واحد اندازه‌گیری	وضعیت سال پایه ۱۳۸۸	
			مقدار	پیش‌بینی سال ۱۳۹۴
۱	صادرات	میلیون دلار	۲۵۰	۴۲۵
۲	ثبت سفارش واردات	میلیون دلار	۲۹۸	۶۶۰
۳	کارت بازرگانی	فقره	۲۶۳	۳۸۰
۴	واحدهای صنفی فاقد پروانه کسب	تعداد	۴۳۳۹	۲۰۰۰
۵	اتحادیه‌های صنفی	تعداد	۱۲۷	۱۰۸
۶	بافندگان فعال	نفر	۶۰۰۰۰	۶۶۰۰۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

جدول شماره (۱) اهداف بخش بازرگانی را به صورت کمی بیان می‌کند. جدول شماره (۲) موضوعات استراتژیک و راهبردهایی که برای بخش بازرگانی استان مدنظر بوده به تصویر کشیده است. بر این اساس رشد و توسعه پایدار کالا و خدمات، بهبود و نوین‌سازی شبکه توزیع و بهبود فضای کسب و کار، توسعه فناوری اطلاعات و تجارت الکترونیک و حمایت پایدار از حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان به عنوان مسایل استراتژیک بخش بازرگانی مطرح شده است.

جدول ۲. ماتریس موضوعات استراتژیک مستخرج از تجزیه و تحلیل عوامل بیرونی و درونی و راهبردهای توسعه بخش بازرگانی

موضوعات راهبردی	راهبردها
رشد و توسعه پایدار کالا و خدمات	شناسایی و توسعه بازارهای هدف صادراتی
	بسترسازی و توسعه زیرساخت‌های صادراتی استان
	حمایت هدفمند از صادرات کالا و خدمات
بهبود و نوین‌سازی شبکه توزیع و بهبود فضای کسب و کار	تقویت و توسعه زیرساخت‌های نظام توزیع (انبار، سردخانه، سیلو) از طریق بخش خصوصی
	ساماندهی و نوسازی فعالیت اصناف و تشکله‌ها
	توسعه و تقویت شبکه‌های زنجیره‌ای کالا و خدمات
	حمایت از تولید و افزایش صادرات فرش دستباف
	ساماندهی فعالیت‌های شرکت‌های پخش
توسعه فناوری اطلاعات و تجارت الکترونیکی	استقرار زیرساخت‌های امن به منظور گسترش تجارت الکترونیکی
	توسعه نظام ملی طبقه‌بندی کالا و خدمات
	نظارت بر اعمال قوانین مربوط به حقوق مصرف‌کنندگان
حمایت پایدار از حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان	بهره‌گیری از سازمان‌های مردم‌نهاد در امور بازرسی و نظارت
	قیمت‌گذاری کالا و خدمات عمومی، انحصاری و اساسی

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

۲-۳- برنامه چهارم توسعه

مواد قانونی که در برنامه چهارم توسعه در آنها به موضوع بازرگانی پرداخته شده است به شرح زیر (جدول شماره

۳) می‌باشند:

جدول ۳. مواد مرتبط با اشتغال، سرمایه‌گذاری در برنامه چهارم توسعه

ماده و تبصره	منظور	از محل	موضوع
ماده ۱۱	اعطای تسهیلات به طرح‌های کشاورزی، دامپروری و احداث ساختمان و مسکن و تکمیل طرح‌های صنعتی و معدنی بخش غیر دولتی که ویژگی عمده آنان اشتغالی است	۳ درصد سپرده قانونی نزد بانک مرکزی بر مبنای درصد سال ۱۳۸۳	اعتبارات در اختیار بانک کشاورزی، مسکن و صنعت و معدن (هریک ۱ درصد) قرار گیرد
ماده ۲۱	گسترش تولید صادرات‌گرا در چارچوب سیاست‌های بازرگانی کشور.	-	اجرای سند ملی توسعه بخش‌های صنعت و معدن
ماده ۲۴	رشد اقتصادی و ارتقای فناوری ارتقای کیفیت تولیدات، افزایش فرصت‌های شغلی و افزایش صادرات	تعهد و تضمین مالی دولت از محل وجوه مربوطه و استفاده از معادل یک در هزار و کل سرمایه‌گذاری های مستقیم خارجی واقعی علاوه بر بودجه سالانه در ردیف های پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی	جلب سرمایه‌گذاری خارجی
ماده ۲۷	ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری و اشتغال در سطح کشور به ویژه مناطق کمتر توسعه یافته	تأمین اعتبارات از طریق وجوه اداره شده در قالب لوایح بودجه سنواتی	تأمین تسهیلات متناسب با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغالزا.
ماده ۳۳	نوسازی و روان‌سازی تجارت، افزایش سهم کشور در تجارت بین‌الملل، توسعه صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات، تقویت توان رقابتی محصولات صادراتی کشور در بازارهای بین‌المللی و گسترش کاربرد فن‌آوری ارتباطات و اطلاعات در اقتصاد، بازرگانی و تجارت در قالب سند ملی بازرگانی کشور	-	تجهیز مبادی و مجاری ورودی کشور، توسعه ترانزیت و عبور مطمئن، آزاد و سریع کلیه کالاها و خدمات با نرخ رقابتی- هدفمندسازی و ساماندهی یارانه و جواز صادراتی در قالب حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم- افزایش سرمایه صندوق ضمانت صادرات ایران و نیز تأمین مابه‌التفاوت نرخ‌های اعتباری و گسترش پوشش بیمه‌ای در کشورهای هدف برای صادرات کالا و خدمات بویژه خدمات فنی و مهندسی-

			ممنوعیت برقراری هرگونه مالیات و عوارض برای صادرات کالاهای غیر نفتی و خدمات در طول برنامه - معافیت صادرات کالا و خدمات از اخذ هرگونه مجوز - ساماندهی بازارچه‌ها و مبادلات مرزی را از طریق اصلاح نظام اجرایی - حذف کلیه موانع غیر تعرفه‌ای و غیر فنی - ایجاد بازارهای مجازی - الزام کلیه بنگاه‌های تجاری و شبکه‌های توزیع به رعایت استانداردهای ابلاغی از سوی وزارت بازرگانی - هماهنگی میان سیاست‌های مالی و پولی با سیاست‌های استراتژیک تجاری.
ماده ۳۷	تقویت و تحکیم رقابت‌پذیری و افزایش بهره‌وری نیروی کار متوسط سالانه سه و نیم درصد و رشد صادرات غیرنفتی متوسط سالانه ده و هفت دهم درصد و ارتقاء سهم صادرات کالاهای فن‌آوری پیشرفته در صادرات غیرنفتی از دو درصد به شش درصد	-	فراهم نمودن نظام‌های قانونی، حقوقی، اقتصادی، بازرگانی و فنی مناسب را در جهت تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد - حمایت از تولید کالاها و خدمات در عرصه‌های نوین و پیشتاز فن‌آوری در کشور، از طریق اختصاص بخشی از تقاضای دولت به خرید این تولیدات - ایجاد زمینه مشارکت تشکلهای قانونی غیردولتی صنعتی - تخصصی بخش‌های مختلف راه، در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های مربوطه - توسعه و ایجاد خدمات بازرگانی، فنی، مالی، بانکی و بیمه‌ای پیشرفته
ماده ۳۹	تجدید ساختار و نوسازی بخش‌های اقتصادی	-	اصلاح ساختار و ساماندهی مناسب بنگاه‌های اقتصادی و تقویت رقابت‌پذیری آنها از طریق: ۱- حمایت از ایجاد پیوند مناسب، بین بنگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ، توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌ها و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی - مهندسی - تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها. ۲- رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه، بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر و اصلاح ساختار قطعی کنونی.
ماده ۴۰	افزایش توان رقابت‌پذیری بنگاه‌های فعال در صنایع نوین	-	ایجاد مناطق ویژه صنایع مبتنی بر فن‌آوری‌های برتر راه، در جوار قطب‌های علمی - صنعتی کشور - ایجاد شهرک‌های فن‌آوری را در مکان‌های مناسب - کمک به سرمایه‌گذاری بنگاه‌های غیردولتی از طریق سرمایه‌گذاری‌های مشترک، ایجاد و توسعه نهادهای تخصصی، تأمین مالی فن‌آوری و صنایع نوین از قبیل نهاد مالی سرمایه‌گذاری خطرپذیر - ایجاد مؤسسات پژوهشی لازم را برای توسعه فن‌آوری‌های پیشرفته و جدید
ماده ۴۱ بند د	بهبود فضای کسب و کار در کشور و زمینه سازی توسعه اقتصادی و تعامل با جهان پیرامون	-	تنظیم تعرفه‌های واردات نهادهای کالایی تولید (ماشین‌آلات و مواد اولیه)، مبتنی بر حمایت منطقه‌ای و منطبق با مزیت‌های رقابتی از تولید داخلی آنها و در جهت تسهیل فعالیت‌های تولیدی صادرات‌گرا - برنامه‌ریزی و اجرای توسعه زیر بناها با هدف کاهش هزینه‌های تولید، خلق مزیت‌های رقابتی و منطبق با نیازهای توسعه اقتصادی کشور - بازنگری قانون و مقررات مربوط به نیروی کار با سازوکار سه جانبه‌گرایی (دولت - کارگر - کارفرما) - زمینه‌سازی و انجام حمایت‌های لازم، برای ایجاد شرکت‌های غیردولتی توسعه فن‌آوری و شرکت‌های خدماتی مهندسی، با مأموریت تولید، انتقال و جذب فن‌آوری
ماده ۴۸	ارتقای پیوستگی میان سطوح آموزشی و توسعه فن‌آوری، کارآفرینی و تولید ثروت در کشور	-	به کارگیری حداکثر نیمی از میزان مازاد بر سهمیه خروجی
ماده ۵۲ بند	تضمین دسترسی به فرصت‌های برابر آموزشی	تأمین اعتبارات عمومی	

ز	به ویژه در مناطق کمتر توسعه یافته	بخش آموزش	پیش‌بینی شده با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته- تدوین ضوابط و ارائه حمایت‌های لازم در راستای تشویق طرف‌های خارجی قراردادهای بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی برای انتقال بخشی از فعالیت‌های تحقیق و توسعه مربوط به داخل کشور و انجام آن با مشارکت شرکت‌های داخلی-
ماده ۵۵	گسترش دانش و مهارت، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقاء و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی و ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان	-	
ماده ۷۵ بندهای د و ح	بهره‌گیری از قابلیت‌ها و مزیت‌های سرزمین در راستای ارتقاء نقش و جایگاه بین‌المللی کشور	-	آماده‌سازی عرصه‌های مختلف سرزمین برای پذیرش فعالیت‌های جدید و ایجاد فرصت‌های شغلی متناسب با قابلیت هر منطقه و بهره‌گیری از قابلیت‌های مناطق روستایی
ماده ۹۵ بند د	استقرار عدالت و ثبات اجتماعی، کاهش فاصله دهک‌های درآمدی و ...	-	طراحی برنامه‌های ویژه اشتغال، توانمندسازی، جلب مشارکت‌های اجتماعی، آموزش مهارت‌های شغلی و مهارت‌های زندگی به ویژه برای جمعیت‌های سه دهک پایین درآمدی در کشور
ماده ۹۶ بند و	پوشش جمعیتی، خدمات و حمایت‌های مالی از طریق فعالیت‌های بیمه‌ای، حمایتی و امدادی	درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم	اتخاذ تدابیر مورد نیاز برای کاهش طول دوره استفاده از مقرری بیکاری در جهت تنظیم بازار کار
ماده ۱۰۱	تهیه برنامه ملی توسعه کار شایسته	-	گسترش حمایت‌های اجتماعی، حق پیگیری حقوق صنفی و مدنی کارگری، اصلاح و بازنگری قوانین و مقررات تأمین اجتماعی و روابط کار، اشتغال مولد، اتخاذ تدابیر لازم برای اعزام نیروی کار به خارج از کشور
ماده ۱۰۲ بند الف	تهیه برنامه توسعه بخش تعاونی	-	توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ‌التحصیلان و سایر افراد جویای کار در راستای برقراری تعاملات اجتماعی و توانمندسازی بنگاه‌های کوچک و متوسط
ماده ۱۱۱ بند الف	تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصت‌ها و گسترش سطح مشارکت آنها در کشور	-	پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز در لایحه بودجه سنواتی
ماده ۱۱۲	تبیین و تقویت جایگاه جوانان در جامعه و رفع دغدغه‌های شغلی	-	تهیه برنامه ساماندهی امور جوانان
ماده ۱۲۶	به کارگیری جوانان در سازندگی و فعالیت‌های اجتماعی	-	برخی از وزاتخانه‌ها، شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌های ذی ربط مجازند در اجرای طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌های و خدمات اجتماعی خود از ظرفیت جوانان کشور استفاده کنند
ماده ۱۵۷	ارائه گزارش نظارت به منظور حسن اجرای برنامه چهارم توسعه	-	بررسی عملکرد متغیرهای کلان و بخشی، از جمله تولید، سرمایه‌گذاری، تجارت خارجی و اشتغال و بیکاری

ماخذ: قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور

۲-۴- سیاست‌های اجرایی ابلاغی مقام رهبری

مجموعه نظرات و دیدگاه‌های رهبری، پیرامون مقوله بازرگانی را می‌توان از خلال نشست‌ها و مصاحبه‌های گوناگون استخراج کرد که عمده محورهای آن به شرح زیر است:

- بالا بردن آگاهی افکار عمومی از فرصت‌های امیدآفرین اقتصادی در کشور
- آماده ساختن بخش خصوصی برای پذیرش مسئولیت‌های بزرگ و ساماندهی حضور بیشتر هر چه این بخش در اقتصاد

- معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی به همه فعالان اقتصادی
- تأکید بر اجرای صحیح سیاست اصل ۴۴
- ایجاد جرأت و جسارت در بخش خصوصی برای حضور در میدان‌های بزرگ اقتصادی

۲-۵- قانون برنامه پنجم توسعه

فصل پنجم از قانون برنامه پنجم توسعه کشور به موضوع اقتصاد و بازرگانی در سه محور « بهبود فضای کسب و کار»، « بهره‌وری» و « تجارت» اختصاص یافته و در قالب جدول شماره ۴ نمایش داده شده‌اند:

جدول ۴. مواد قانونی برنامه پنجم پیرامون حوزه بازرگانی

ماده	موضوع
الف - حوزه کسب و کار	
۶۹	تدوین ضوابط و سیاست‌های تشویقی مانند اهدا جوایز، تسهیلات و کمک‌های مالی در جهت بهبود فضای کسب و کار در کشور
۷۶	شناسایی قوانین، مقررات و بخشنامه‌های مخل تولید و سرمایه‌گذاری در ایران
۷۷	واریز یک در هزار رقم فروش کالا و خدمات از طرف کلیه اعضاء اتاق بازرگانی و تعاون به حساب اتاق‌های مذکور به منظور تقویت و ساماندهی تشکلهای خصوصی و تعاونی
ب - بهره‌وری	
۸۰	حمایت مالی و تشویق توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌های تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطاء کمک‌های هدفمند) و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی- مهندسی- تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها - رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر، گسترش کسب و کار خانگی و مشاغل از راه دور و طرح‌های اشتغالزای بخش خصوصی و تعاونی به ویژه در مناطق با نرخ بیکاری بالاتر از متوسط نرخ بیکاری کشور حمایت مالی و حقوقی و تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمتشکل اقتصادی خانوار به واحدهای متشکل حمایت مالی از بخش غیردولتی به منظور توسعه و گسترش آموزش‌های کسب و کار، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و علمی- کاربردی اعمال تخفیف پلکانی و یا تأمین بخشی از حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه‌هایی که با تأیید و یا معرفی واحدهای وزارت کار و امور اجتماعی در جهت به کارگیری نیروی کار جدید
ج - تجارت	
۱۰۱	منظور تنظیم مناسب بازار، افزایش سطح رقابت، ارتقاء بهره‌وری شبکه توزیع و شفاف‌سازی فرآیند توزیع کالا و خدمات
۱۰۲	واگذاری امور اجرایی تنظیم بازار اعم از تأمین، ذخیره‌سازی، توزیع، بازرسی و قیمت‌گذاری کالاها و خدمات را به تشکلهای صنفی تولیدی، توزیعی و خدماتی، اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها و همچنین تشکلهای مردم نهاد حمایت از مصرف‌کننده
۱۰۳	منع برقراری موانع غیرتعرفه‌ای و غیرفنی برای واردات در طول سال‌های برنامه
۱۰۴	ارتقاء مشارکت بنگاه‌ها و افزایش سهم تشکلهای، شبکه‌ها، خوشه‌ها، اتحادیه شرکت‌ها (کنسرسیوم‌ها)، شرکت‌های مدیریت صادرات و شرکت‌های بزرگ صادراتی و دارای تنوع محصول، از طریق اعطای کمک‌ها، تسهیلات، مشوق‌ها و حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم در حوزه صادرات غیرنفتی
۱۰۹	موکول شدن واردات هر نوع کالا به کشور به رعایت ضوابط فنی، ایمنی و بهداشتی قرنطینه‌ای

مأخذ: سند برنامه پنجم توسعه

۲-۶- سند ملی توسعه استان

این سند شامل اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه، عمده‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه، مسائل استان، هدف‌های بلند مدت و راهبردهای بلند مدت توسعه استان زنجان در برنامه چهارم توسعه است که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سال ۱۳۸۴ منتشر شده و در ادامه به آنها پرداخته می‌شود:

الف- اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه استان

- بهره‌مندی از موقعیت مکانی و جغرافیائی ممتاز به عنوان گلوگاه متصل کننده غرب و شمالغرب کشور با شمال با توجه به استقرار در کریدور شمال- جنوب و واقع شدن در محدوده شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران
- وجود زیرساخت‌های صنعتی تجهیز شده در مقیاس ملی و منطقه‌ای و توان جذب سرریزهای صنعتی تهران
- برخورداری از تنوع اقلیمی و پتانسیل‌های مطلوب (آب و خاک) در کشت و تولید محصولات زراعی- باغی
- برخورداری از پتانسیل بالای آب‌های سطحی
- وجود ذخایر و منابع قابل توجه سرب و روی و کانی‌های غیرفلزی و فلزی
- نزدیکی به عمده‌ترین کانون‌های جمعیتی و قطب‌های صنعتی و وجود بازار مصرف برای محصولات کشاورزی و صنعتی استان
- بهره‌مندی از شبکه ارتباطی تجهیز شده در محور ترانزیت
- زمینه گسترش خدمات بازرگانی با تأکید بر ترانزیت، تخلیه و باز توزیع کالا

ب- عمده‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه استان

- محدودیت منابع مالی بخش خصوصی استان جهت سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از ظرفیت‌های استفاده نشده تولیدی
- کوچک مقیاس بودن تولید در بخش کشاورزی و ضعف مکانیزاسیون و کافی نبودن مراکز نگهداری محصولات زراعی و باغی
- شیب زیاد اراضی در بیش از نیمی از قلمرو استان
- کافی نبودن تأسیسات مهار و بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی
- ضعف خدمات برتر و خدمات پشتیبان تولید
- ضعف شبکه‌های ارتباطی درون استانی و بین منطقه‌ای
- ضعف زیربنای و تأسیسات خدماتی کانون‌های برخورداری از جاذبه‌های توریستی
- وابستگی شدید منابع مالی بخش ورزش به درآمدهای عمومی

در این سند تصریح شده است که با توجه به قابلیت‌ها و تنگناهای موجود، توسعه استان بر پایه توسعه هماهنگ بخش‌های کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات، بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. بدین ترتیب اهداف بلندمدت توسعه استان عبارتند از:

- توسعه صنعتی و معدنی استان متناسب با ظرفیت‌ها و قابلیت‌های استان و ارتقاء نقش و جایگاه آن در اقتصاد ملی با حفظ تعادل در محیط زیست
 - بهره‌برداری مطلوب از آب‌های سطحی با رعایت حقوق ذینفعان حوزه آبریز و تقویت منابع آب‌های زیرزمینی با اولویت آبخوان‌های با بیلان منفی
 - حفظ و احیا و بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی استان
 - گسترش اراضی آبی کشاورزی، ارتقاء فن آوری و نوین سازی فعالیت‌های این بخش و توسعه دامداریهای صنعتی و مجتمع‌های آبی‌پروری
 - ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی متناسب با مقتضیات و قابلیت‌های استان
 - ساماندهی نظام مراکز زیست و فعالیت، نظام خدمات‌رسانی و تقویت پیوندهای درون استانی
 - اعتدالی معرفت دینی، ارزش‌های فرهنگی و ویژگی‌های هویتی استان و گسترش تعاملات اقتصادی و فرهنگی با استان‌های همجوار
 - تقویت و تجهیز تأسیسات و امکانات زیربنایی در راستای فعالیت‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان و تأکید بر فناوری اطلاعات و ارتباطات
 - افزایش نقش بخش خصوصی و نظام بانکی در گسترش فعالیت‌های اقتصادی با توجه به قابلیت‌های استان
 - توسعه فعالیت‌های بازرگانی با تأکید بر خدمات بازرگانی نوین با توجه به موقعیت جغرافیائی (مزیت مکانی) استان
 - توسعه ظرفیت‌های گردشگری استان با سطوح عملکرد استانی، ملی و فراملی
 - نهادینه‌سازی بهره‌وری و افزایش آن در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید
 - ارتقاء نقش ورزش در تأمین سلامت جسمی و روحی و تقویت توانمندی‌های افراد و گروه‌های اجتماعی
 - دستیابی به هدف‌های توسعه هزاره (M.D.G) در استان
 - توانمندسازی بخش تعاونی برای ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ توسعه نقش و جایگاه زنان در سطوح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری استان
- به منظور دستیابی به اهداف یاد شده، برای تمامی دستگاه‌های اجرایی استان از جمله سازمان بازرگانی، برخی اقدامات اولویت‌دار مانند «احداث محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی و مرکز تجاری استان در شهر زنجان»، «ایجاد

بورس کالای کشاورزی» و «مطالعه و امکان سنجی احداث سیلوی ۵۰ هزار تنی در زنجان و ۶۰ هزار تنی در خدابنده» در نظر گرفته شده است.

۲-۷- سند آمایش استان

در راستای تحقق اهداف چشم انداز بلند مدت توسعه کشور و با توجه به ویژگی های استان زنجان، مأموریت ها و وظایف اصلی این استان به ترتیب بر پایه توسعه صنعت، معدن و کشاورزی و استفاده حداکثری از قابلیت های کشاورزی و گردشگری استوار شده است و تکیه بر اولویت های مورد اشاره مانع بهره گیری از سایر توانمندی ها و ظرفیت های استان نخواهد بود. بر این اساس اصلی ترین راهبردهای توسعه استان زنجان^۱ مشخص شده است که در این میان تنها یک بند به شرح «یجاد و توسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی با توجه به چشم انداز توسعه صنعتی آن به منظور بهره گیری از مزیت های تولیدی و فضایی» به مقوله بازرگانی پرداخته است.

۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه گذاری در برنامه های سوم و چهارم توسعه

۳-۱- ارزیابی تحول رشد اقتصادی و بهره وری نیروی کار در فعالیتهای تحت پوشش سازمان بازرگانی (اعم از فعالیتهای تحت تصدی و نظارت) و مقایسه آن با اهداف برنامه های فوق

به منظور ارزیابی تحولات رشد اقتصادی در بخش بازرگانی استان زنجان از برخی شاخص ها مانند «ارزش افزوده» و «میزان کل ستانده» استفاده شده است.

باید توجه داشت بر اساس تقسیم بندی استاندارد فعالیتهای پانزده گانه اقتصادی، تمامی زیربخش های بازرگانی به طور کامل و مجزا در نظر گرفته نمی شود اما فعالیت «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای» به عنوان یکی از مهمترین زیرمجموعه های این بخش در تقسیم بندی استاندارد منظور شده که مبنای عمل این گزارش جهت انجام محاسبات رشد اشتغال، رشد ارزش افزوده، بهره وری و... قرار گرفته است. با این توضیح به ارزیابی رشد اقتصادی، بهره وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه گذاری سازمان بازرگانی استان زنجان می پردازیم.

^۱ - مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۵/۵/۳ شورای آمایش سرزمین

۳-۱-۱- ارزیابی تحولات رشد اقتصادی سازمان بازرگانی

نخستین ملاک جهت بررسی روند رشد اقتصادی بخش بازرگانی استان، «تحولات ارزش افزوده» است. جدول ۵، متوسط ارزش افزوده عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان و کشور را در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد. چنانچه ملاحظه می‌شود، مقدار ارزش افزوده این بخش در استان به قیمت ثابت در سال ۱۳۸۸، معادل ۲۱۳۱۹۲۳ میلیون ریال است. بنابراین سهم استان از ارزش افزوده کشور در فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای، به میزان ۰.۷۲ درصد می‌باشد.

جدول ۵. مقایسه ارزش بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان با کشور در سال ۱۳۸۸

فعالیت	ارزش افزوده استان به قیمت ثابت - میلیون ریال	ارزش افزوده کشور به قیمت ثابت - میلیون ریال	سهم استان از ارزش افزوده کشور در فعالیت
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای	۲۱۳۱۹۲۳	۲۹۵۱۸۱۱۶۹	۰.۷۲

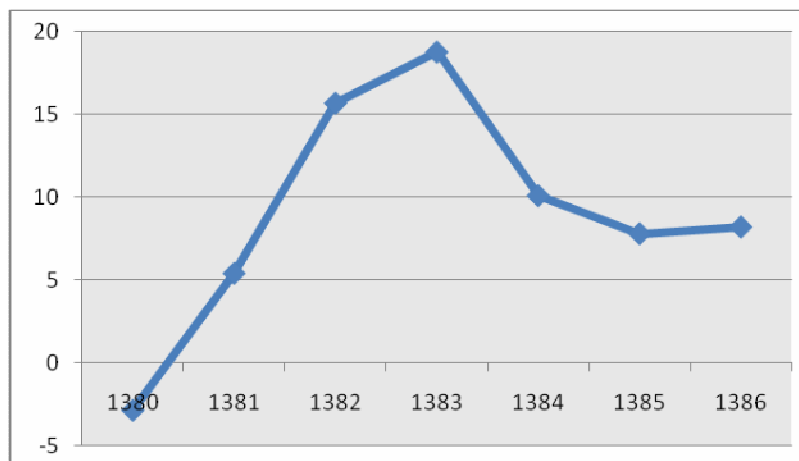
مأخذ: سالنامه آمار استان، ۱۳۸۸

جدول ۶، رشد ارزش افزوده عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای را طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ در سطح استان زنجان و کل کشور نشان می‌دهد. همان‌طور که نمودار ۱ نشان می‌دهد، از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ ارزش افزوده در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای از رشد صعودی برخوردار بوده اما از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ روند نزولی به خود گرفته است اما طی تمامی این سال‌ها، متوسط رشد ارزش افزوده در این بخش معادل ۹ درصد بوده است.

جدول ۶. مقایسه رشد ارزش افزوده عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور

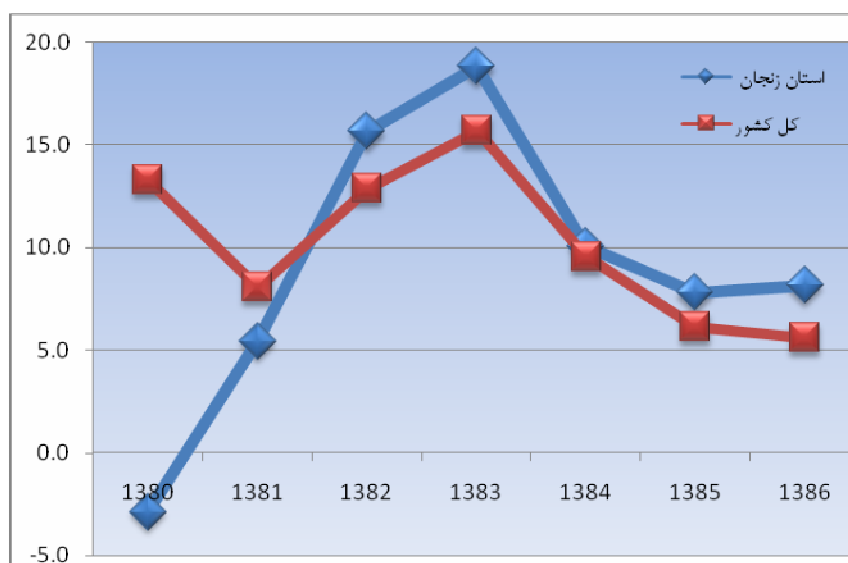
فعالیت	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	متوسط رشد
استان	2.9-	5.4	15.7	18.8	10.1	7.8	8.2	9.0
کشور	13.3	8.1	12.9	15.7	9.6	6.1	5.6	10.2

منبع: سالنامه‌های آماری استان

نمودار ۱. رشد ارزش افزوده عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای استان طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶

نمودار ۲، مقایسه رشد ارزش افزوده بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای استان و کشور نشان می‌دهد. این بخش از بخش‌هایی است که عملکرد مناسبی را در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ داشته است. زیرا پس از آنکه در سال ۱۳۸۰ رشد منفی ۲۰۹ را به دست می‌آورد روند صعودی خود را آغاز کرده و در سایر سال‌ها رشدهای مثبت را کسب می‌کند و در نهایت نیز متوسط رشدی معادل ۹ درصد را رقم می‌زد. روند طی شده رشد این بخش در استان مشابه کشور است و تنها تفاوت آن در سال ۱۳۸۰ است که رشد کشور مثبت و رشد زنجان منفی می‌باشد. میانگین رشد ارزش افزوده استان با ۹ درصد و کشور با ۱۰۲ درصد نیز این مشابهت عملکردی را تأیید می‌کند.

نمودار ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده استان زنجان با کل کشور در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای

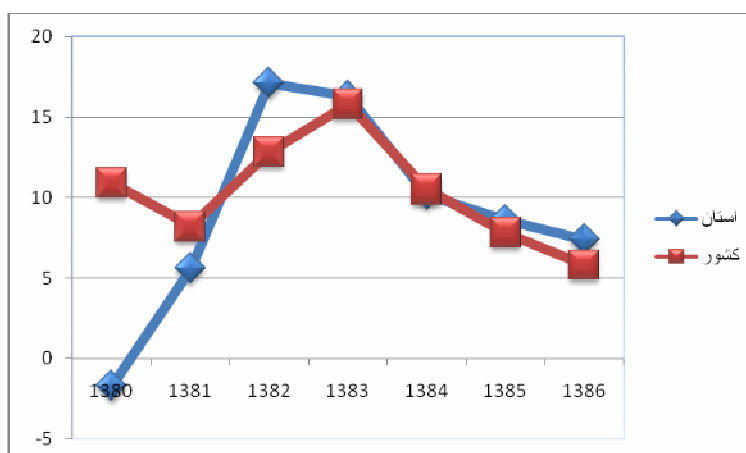
«ستانده‌های تولید»، مجموع کالا و خدماتی است که در آن واحد تولید می‌شود و برای استفاده در اختیار عموم قرار می‌گیرد. به عنوان نمونه ارزش ستانده بخش کشاورزی استان زنجان، مجموع کالا و خدماتی است که به وسیله بخش کشاورزی استان زنجان تولید شده است. افزایش ارزش ستانده در یک فعالیت را می‌توان به عنوان نشانه‌ای از تولید بیشتر در آن بخش و افزایش سهم آن در تولید تلقی کرد. در ادامه، ارزش ستانده بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها در سطح استانی و ملی مقایسه می‌شود.

جدول ۷ و نمودار ۳ گویای آن هستند که استان زنجان و کشور روندی تقریباً یکسان را در زمینه رشد ارزش ستانده در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها طی کرده‌اند. تا سال ۱۳۸۴ شیب‌ها و نوسانات کسب شده در استان و کشور متفاوت بوده و از سال ۱۳۸۴ این روند مشابه می‌شود و کشور و زنجان رشدی مثبت اما نزولی را طی می‌کنند به طوری که در سال ۱۳۸۶ رشد هر دو مقداری منفی می‌شود.

جدول ۷. رشد ارزش ستانده بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها در استان و کشور طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶

فعالیت	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	متوسط رشد
استان	۱.۷-	۵.۶	۱۷.۱	۱۶.۳	۱۰.۲	۸.۶	۷.۴	۹.۰۷
کشور	۱۰.۹	۸.۲	۱۲.۸	۱۵.۸	۱۰.۵	۷.۸	۵.۸	۱۰.۲۶

مأخذ: سالنامه آماری استان و کشور، ۱۳۸۸

نمودار ۳. مقایسه رشد ارزش ستانده استان زنجان با کل کشور در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها

جدول ۸ نیز، سهم فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی را از ارزش افزوده کل استان در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۶ نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود سهم این بخش طی سال‌های یاد شده از ۱۰.۴ درصد به ۱۲.۰۰ درصد

افزایش یافته است. این بدان معناست که در سال ۱۳۸۶، ۱۲ درصد از ارزش افزوده استان از بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی تأمین شده است.

جدول ۸. سهم فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی از ارزش افزوده استان زنجان در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۶

تغییرات	۱۳۸۶	۱۳۷۹	نوع فعالیت
1.6	12.0	10.4	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها

مأخذ: محاسبات تحقیق

۳-۱-۲- ارزیابی تحولات بهره‌وری سازمان بازرگانی

بهره‌وری نیروی کار رابطه میان نهاده نیروی کار و ستانده است. این شاخص هنگامی افزایش می‌یابد که مقدار مشخصی از ستانده با نیروی کار کمتری، تولید شده باشد به عبارت دیگر، افزایش بهره‌وری نیروی کار می‌تواند بدون تغییر میزان نهاده‌های تولید (سرمایه و نیروی کار) میزان تولید را افزایش دهد. از سوی دیگر هرچه بهره‌وری در یک فعالیت اقتصادی افزایش یابد به معنای توانمندی آن فعالیت در پرورش نیروی کار ماهر بوده و آن فعالیت می‌تواند با صرف هزینه‌های کمتر به تولید بالاتر دست یابد و آن بخش را به عنوان یک بخش پیشرو در اقتصاد معرفی نماید. در این بخش از مطالعه به تحلیل بهره‌وری نیروی کار در فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ می‌پردازیم.

به بیانی کلی، بهره‌وری نیروی کار از تقسیم ارزش افزوده بر تعداد شاغلین به دست می‌آید. به این ترتیب در جدول ۹، میزان بهره‌وری بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی طی سال‌های ۱۳۷۹-۸۶ محاسبه شده است. بر طبق جدول ۱۰ و نمودار ۴، از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ روند رشد بهره‌وری این بخش سیر صعودی طی کرده و از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ به عکس، روند نزولی به خود گرفته است.

جدول ۹. تحولات بهره‌وری نیروی کار در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶

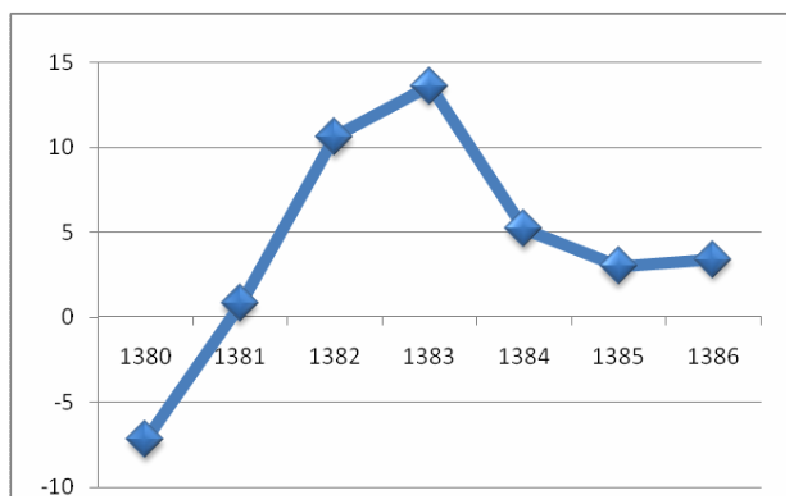
متوسط	1386	1385	1384	1383	1382	1381	1380	1379	نوع فعالیت
81.9	96.9	93.7	91.0	86.5	76.2	68.9	68.4	73.7	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها

مأخذ: محاسبات تحقق

جدول ۱۰. رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶

متوسط	1386	1385	1384	1383	1382	1381	1380	نوع فعالیت
4.2	3.4	3.0	5.2	13.6	10.6	0.8	7.2-	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها

مأخذ: محاسبات تحقق

نمودار ۴. تحولات رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۷۹

در یک دسته‌بندی کلی فعالیت‌های اقتصادی را در سه دسته فعالیت با «بهره‌وری پایین»، «بهره‌وری متوسط» و «بهره‌وری بالا» تقسیم کرده‌ایم. فعالیت‌هایی که متوسط بهره‌وری آنها در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ کمتر از ۱۰۰ باشد آنگاه آن فعالیت اقتصادی دارای بهره‌وری پایین خواهد بود. اگر میزان متوسط بهره‌وری در یک فعالیت اقتصادی بین ۱۰۰ و ۲۰۰ باشد آنگاه آن فعالیت اقتصادی دارای بهره‌وری متوسط بوده و اگر میزان متوسط بهره‌وری بالای ۲۰۰ باشد، میزان بهره‌وری بالا را شاهد خواهیم بود. بدین ترتیب می‌توان گفت، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در استان زنجان با اختصاص متوسط بهره‌وری با رقمی معادل ۸۱.۹، در زمره «فعالیت با بهره‌وری پایین» محسوب می‌شود.

۳-۲- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تحت تصدی سازمان بازرگانی و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق

۳-۲-۱- ارزیابی تحولات اشتغال سازمان بازرگانی

در این بخش به بررسی تحول ساختار بخشی اشتغال استان در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی طی سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ می‌پردازیم. جدول زیر توزیع درصد شاغلان استان زنجان را در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نشان می‌دهد.

جدول ۱۱. توزیع درصد شاغلان استان زنجان در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

عنوان فعالیت	۱۳۷۵	۱۳۸۵	درصد تغییرات
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی	۸.۳	۹.۵	۱۴.۵

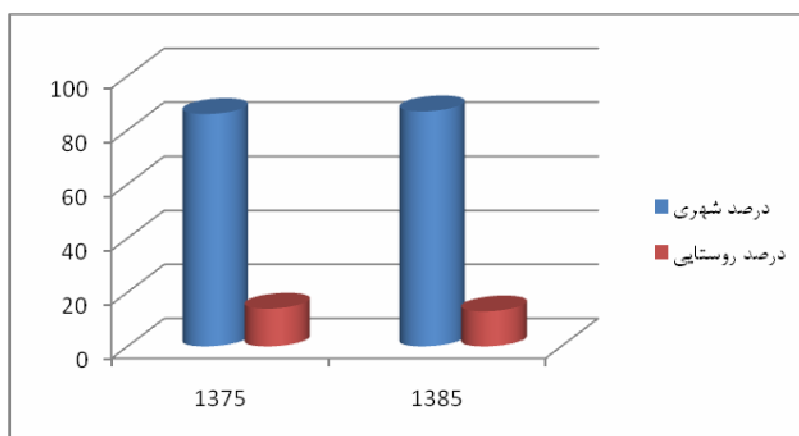
منبع: مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن

همان‌طور که از جدول بالا پیداست، طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵، درصد افراد شاغل در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی از ۸.۳ به ۹.۵ درصد افزایش یافته است. جدول ۱۲ نیز ساختار اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی را به تفکیک شهری و روستایی نشان می‌دهد. همان‌طور که جدول ۱۲ و نمودار ۶ نشان می‌دهد، در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵، درصد شاغلان شهری در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در مقایسه با شاغلان روستایی بسیار بیشتر است. به طوری که در این سال‌ها بیش از ۸۵ درصد شاغلان در این رشته فعالیت‌های شهری بوده و مابقی روستایی‌اند.

جدول ۱۲. میزان اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

سال	شهری	روستایی	مجموع شهری و روستایی	درصد شهری	درصد روستایی
۱۳۷۵	15612	2603	18215	86	14
۱۳۸۵	25022	3608	28630	87	13

منبع: سالنامه‌های آماری استان زنجان

نمودار ۵. میزان اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

در جدول ۱۳ نیز، میزان رشد اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی به تفکیک مناطق شهری و روستایی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۸۵ نشان داده شده است. همان‌طور که جدول نشان می‌دهد از سال ۱۳۷۵ تا ۸۵، شاغلان شهری بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی ۶۰ درصد و شاغلان روستایی ۳۹ درصد رشد داشته‌اند.

جدول ۱۳. میزان رشد اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۷۵ تا ۸۵

نوع فعالیت	شهری	روستایی
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی	60	39

مأخذ: محاسبات تحقیق

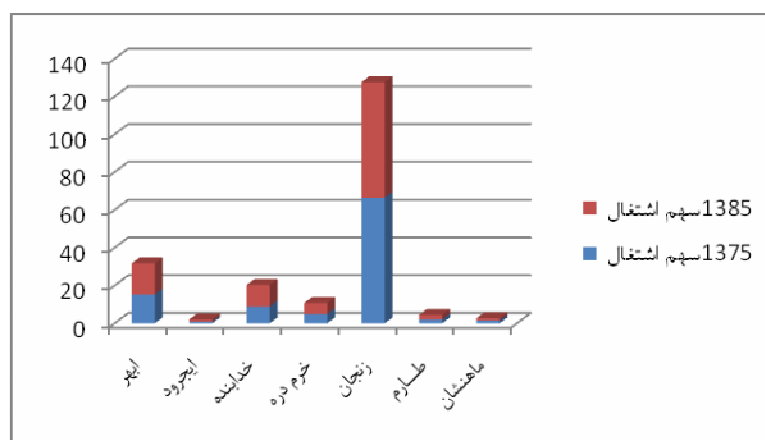
جدول ۱۴ سهم هر یک از شهرستان‌های استان را به تفکیک در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نشان می‌دهد. شهرستان زنجان با ۶۱ درصد سهم و به ترتیب شهرستان‌های ابهر و خدابنده با ۱۶ و ۱۱ درصد سهم بیشترین سهم اشتغال استان در بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی را به خود اختصاص داده‌اند. تمامی شهرستان‌های استان از سال ۷۵ تا ۸۵ در این فعالیت با افزایش شاغلین همراه بوده‌اند. قابل ذکر است که با کاهش سهم شهرستان زنجان و ماهنشان در سال ۸۵ نسبت به سال ۷۵ در فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، سهم سایر شهرستان‌ها افزایش یافته است. بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی در سال ۸۵ رشدی ۵۱.۲ درصدی در اشتغال داشته است.

طبق نمودار ۷ نیز سهم شاغلان بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان در شهرستان‌ها از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ به طور محسوسی تغییر نیافته است.

جدول ۱۴. اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

شرح	ابهر	ایجرود	خدابنده	خرم دره	زنجان	طارم	ماهنشان	مجموع
اشتغال سال ۱۳۷۵	۲۷۷۸	۱۵۹	۱۶۲۵	۸۹۸	۱۲۱۰۷	۳۸۱	۲۶۷	۱۸۲۱۵
اشتغال سال ۱۳۸۵	۴۷۲۸	۳۴۰	۳۲۹۰	۱۶۹۶	۱۷۵۲۵	۶۸۹	۳۶۱	۲۸۶۲۹
سهم اشتغال ۱۳۷۵	۱۵.۳	۰.۹	۸.۹	۴.۹	۶۶.۵	۲.۱	۱.۵	۱۰۰
سهم اشتغال ۱۳۸۵	۱۶.۵	۱.۲	۱۱.۵	۵.۹	۶۱.۲	۲.۴	۱.۳	۱۰۰
تغییرات اشتغال	۷۰.۲	۱۱۳.۸	۱۰۲.۵	۸۸.۹	۴۴.۸	۸۰.۸	۳۵.۲	-

مأخذ: سالنامه های آماری استان زنجان

نمودار ۶. سهم اشتغال در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵- درصد

۳-۲-۲- ارزیابی تحولات سرمایه گذاری سازمان بازرگانی

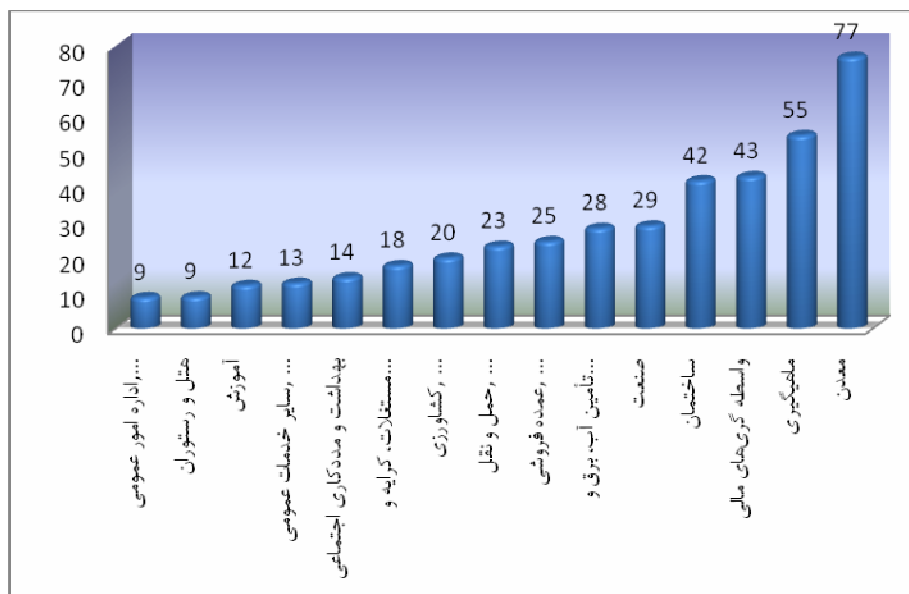
در رابطه با امر سرمایه گذاری در بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها آنچه که باید مورد توجه قرار داد آن است که، نمی توان تنها با توجه به بالاتر بودن ارزش افزوده این بخش در مورد سرمایه گذاری در آن تصمیم گیری کرد. زیرا چنان که از بخش پیشین مشاهده می شود ارزش افزوده از یک سال به سال دیگر با نوسانات بسیاری همراه است و این مسأله ریسک سرمایه گذاری را افزایش می دهد. از آنجا که انحراف معیار نشان دهنده میزان پراکندگی داده ها از میانگین می باشد می تواند معیار مناسبی برای اندازه گیری میزان نوسانات در هر بخش و در نتیجه ریسک سرمایه گذاری باشد. در جدول ۱۵، میانگین و نیز انحراف معیار ارزش افزوده بخش عمده فروشی و خرده فروشی در فاصله زمانی ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ محاسبه شده است. به منظور محاسبه دقیق تر میزان ریسک سرمایه گذاری در این فعالیت، درصد انحراف معیار به میانگین محاسبه شده و این عدد به عنوان معیار اندازه گیری ریسک در هر فعالیت منظور شده است. بر اساس این جدول ریسک سرمایه گذاری در بخش عمده فروشی و خرده فروشی معادل ۲۴.۶ درصد است.

جدول ۱۵. ریسک سرمایه گذاری در بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها با توجه به ارزش افزوده فعالیت

فعالیت	متوسط ارزش افزوده (میلیون ریال)	سهم از ارزش افزوده استان (درصد)	انحراف معیار	ریسک (درصد)
عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	2131923	10.7	525361	24.6

منبع: محاسبات تحقیق

جهت انجام مقایسه تطبیقی از میزان ریسک سرمایه گذاری در بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها با دیگر بخش های اقتصادی نمودار ۸، ترسیم شده است. این نمودار نشان می دهد که ریسک سرمایه گذاری در این بخش با رقمی در حدود ۲۵ درصد، در حد متوسط بوده و در مقایسه با رشته های صنعت، ساختمان، واسطه گری مالی، ماهیگیری و معدن از ریسک کمتری برخوردار است.

نمودار ۷. نمودار ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت اقتصادی

جدول داده- ستانده یکی از روش‌هایی است که به منظور بررسی روابط بخش‌های مختلف اقتصادی با یکدیگر و نیز شناسایی خلاءهای سرمایه‌گذاری مورد استفاده می‌گیرد.

از ویژگی‌های بارز الگوی داده- ستانده توانایی آن در تحلیل ساختار تولید اقتصاد است. در این الگو «ضرایب فنی» و «ضریب فزاینده تولید» دو مؤلفه اصلی به شمار می‌روند. ماتریس ضرایب فنی از تقسیم هزینه‌های واسطه یک بخش بر ستانده همان بخش حاصل می‌شود و نشان می‌دهد که چه سهمی از تولید هر بخش صرف خرید کالاها و خدمات واسطه‌ای از سایر بخش‌ها می‌شود. این ماتریس در حقیقت ساختار هزینه بخش‌ها را نشان می‌دهد. همچنین «ضریب فزاینده تولید» نشان می‌دهد که در الگوی داده- ستانده، اثرات مستقیم و غیرمستقیم چه تأثیری بر تقاضای نهایی تولیدات می‌گذارد.

از طریق شناسایی روابط تولیدی میان بخش‌های اقتصادی می‌توان تعیین کرد که سرمایه‌گذاری بر روی کدام فعالیت می‌تواند موجبات افزایش تولید یک بخش را فراهم آورد.

در جدول ۱۶، ضرایب فنی و نیز ضرایب فزاینده تولید استان زنجان برای بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در سال ۱۳۸۶ محاسبه شده است.

ستون «ضریب فنی» گویای آن است که این بخش چه میزان از ستانده خود را صرف خرید کالا و خدمات واسطه‌ای می‌نماید. با توجه به اعداد جدول زیر می‌توان گفت: بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی ۰.۲۲ درصد ستانده خود را صرف خرید کالاها و خدمات واسطه‌ای می‌کند.

«ضریب فزاینده تولید» ستونی دیگر از جدول ۱۶ را به خود اختصاص داده است. ضریب فزاینده تولید در الگوی داده ستانده، اثرات مستقیم و غیرمستقیم تغییر در تقاضای نهایی را بر روی تولید در کل اقتصاد استان نشان می‌دهد. یکی از مهمترین اجزای الگوی داده ستانده معکوس ماتریس لئونتیف است. این ماتریس اساس ضرایب فزاینده را در الگوی داده ستانده تشکیل می‌دهد. جمع ستونی اجزاء این ماتریس، ضرایب فزاینده تولید بخش‌های مختلف اقتصادی را در الگوی داده ستانده نشان می‌دهد. با توجه به ارقام جدول ضریب فزاینده تولید بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی برابر با ۱.۱۰ است. این رقم بدان معناست که با افزایش یک میلیون ریالی تقاضای نهایی بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، تولید کل اقتصاد استان به طور مستقیم و غیرمستقیم ۱.۱۰ میلیون ریال افزایش می‌یابد.

جدول ۱۶. ضرایب فنی و ضرایب فزاینده تولید استان زنجان در سال ۱۳۸۶

عنوان بخش	جمع ضرایب فنی	ضریب فزاینده تولید
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	0.22	1.10

مأخذ: محاسبات تحقیق

با استفاده از ضرایب فنی می‌توان ارتباط میان بخش‌های مختلف اقتصاد را با یکدیگر سنجید و میزان ارتباط هر بخش با بخش‌های دیگر را تعیین کرد. جدول ۱۷ با این هدف تنظیم شده است.

جدول ۱۷. پیوندهای پسین و پیشین جدول داده-ستانده استان زنجان در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در سال ۱۳۸۶

عنوان بخش	پیوند پسین مستقیم	پیوند پیشین مستقیم	پیوند پسین غیرمستقیم	پیوند پیشین غیرمستقیم	پیوند پسین مستقیم و غیرمستقیم	پیوند پیشین مستقیم و غیرمستقیم
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	0.08	0.18	1.10	1.21	0.95	1.04

مأخذ: محاسبات تحقیق

ستون‌های اول و دوم جدول بالا به ترتیب پیوندهای پسین و پیشین مستقیم را بیان می‌کنند. ارقام ستون اول بیانگر این واقعیت است که هر بخش به ازای افزایش ارزش یک واحد تولید خود چه میزان از کالاها و خدمات خود و سایر بخش‌های اقتصادی را به عنوان کالاها و خدمات واسطه‌ای در فرآیند تولید خود مورد استفاده قرار می‌دهد. به عنوان نمونه در رابطه با بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی بدین معناست که این بخش به چه میزان از کالا و خدمات واسطه‌ای سایر بخش‌ها بهره می‌برد. هر چه این شاخص برای یک بخش بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که این بخش در فرآیند تولید خود از کالاها و خدمات واسطه‌ای بیشتری نسبت به سایر بخش‌های اقتصاد استفاده

می‌کند و بدین ترتیب دارای پیوند پسین مستقیم بیشتری است. ارقام ستون اول نشان می‌دهد که بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی به میزان ۰.۰۸ دارای پیوندهای پسین مستقیم است.

ستون دوم، ارقام پیوندهای پیشین مستقیم را نشان می‌دهند. این رقم به طور کلی بیان‌کننده این واقعیت است که بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی به چه نسبت از کالاها و خدمات دیگر بخش‌ها در فرآیند تولید خود استفاده می‌کند. هرچه شاخص مذکور برای این بخش بیشتر باشد، گویای آن است که بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی به ازای ارزش یک واحد تولید، محصولات خود را به نسبت بیشتری در مقایسه با سایر بخش‌های اقتصادی به بخش‌های استان می‌فروشد. عمده‌فروشی و خرده‌فروشی با ۰.۱۸ واحد دارای پیوندهای پیشین مستقیم در استان است.

ستون‌های ۳ و ۴ جدول فوق، ارقام پیوندهای پسین و پیشین مستقیم و غیرمستقیم بخش‌های استان زنجان را نشان می‌دهد. این ارقام علاوه بر اثرات مستقیم، اثرات غیرمستقیم سیاست‌های توسعه اقتصادی را نشان می‌دهد. ارقام ستون ۳ جدول مربوط به پیوندهای پسین مستقیم و غیرمستقیم بخش‌ها است و بیان می‌کند که به ازای تزریق اضافی به عنوان نمونه یک میلیون ریال سرمایه‌گذاری در هر یک از بخش‌های مذکور، به طور مستقیم و غیرمستقیم چه میزان افزایش تولید توسط آن بخش‌ها در کل اقتصاد استان ایجاد خواهد شد. بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی با ۱.۱ واحد پیوندهای پسین مستقیم و غیرمستقیم تولید با سایر بخش‌های اقتصادی استان ایجاد کرده است. ستون ۴ جدول فوق، نتایج پیوندهای پیشین مستقیم و غیرمستقیم متعارف را نشان می‌دهند. ارقام مذکور به طور کلی بیانگر این واقعیت است که تزریق اضافی یک میلیون ریال در ارزش افزوده یک بخش، موجب افزایش چه میزان تولید توسط آن بخش در کل اقتصاد استان زنجان خواهد شد. در این خصوص مشاهده می‌شود که بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی با رقمی معادل ۱.۲۱ دارای پیوندهای پیشین مستقیم و غیرمستقیم متعارف می‌باشد. پیوندهای فوق تنها عملکرد کلی بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی را در کل اقتصاد استان زنجان آشکار می‌کنند و نمی‌توان بر مبنای آن‌ها تعیین کرد که آیا عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در زمره بخش‌های کلیدی یا پیشرو استان محسوب می‌شود یا خیر؟

بدین منظور از دو معیار «پیوندهای پسین مستقیم و غیرمستقیم نرمال شده» و «پیوندهای پیشین مستقیم و غیرمستقیم نرمال شده» استفاده و نتایج آن به ترتیب در ستون‌های ۵ و ۶ جدول ۱۷ آورده شده است. طبق تعریف آن دسته از فعالیت‌هایی که پیوندهای پسین و پیشین نرمال شده آنها بزرگتر از واحد باشد، می‌توانند به عنوان بخش‌های کلیدی یا بخش‌های پیشرو در استان زنجان مطرح شوند. ارقام جدول بالا نشان می‌دهد که تنها پیوند پیشین مستقیم و غیرمستقیم نرمال شده بزرگتر از واحد (۱.۰۴) بوده و پیوند پسین نرمال شده کمتر از واحد (۰.۹۵) است. از این رو می‌توان نتیجه گرفت که بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی جز بخش‌های کلیدی یا پیشرو استان محسوب نمی‌شود.

در ادامه ارتباط میان بخش‌های مختلف اقتصادی مورد ارزیابی قرار گرفته و تعیین می‌شود که هر فعالیت برای تولید محصول خود به چه میزان از محصولات و خدمات سایر فعالیت‌ها بهره می‌گیرد. این مسأله می‌تواند نشان دهد که رشد یک بخش خاص در اقتصاد به چه میزان می‌تواند در رشد سایر بخش‌ها مؤثر باشد و سرمایه‌گذاری‌ها به کدام سمت سوق یابد. به عنوان نمونه جدول ۱۸ ارتباط بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی را با سایر فعالیت‌های اقتصادی بررسی می‌کند. با توجه به جدول مشاهده می‌شود که این بخش بیشترین ارتباط را با خود بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات دارد و ضریب مشترک 0.0321 را کسب کرده است.

جدول ۱۸. میزان استفاده بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها از کالاها و خدمات سایر بخش‌ها

بخش‌های اقتصادی	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
کشاورزی، شکار و جنگلداری	0.0022
ماهیگیری	0.0000
معدن	0.0000
صنعت	0.0134
تأمین آب، برق و گاز طبیعی	0.0081
ساختمان	0.0047
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	0.0058
هتل و رستوران	0.0003
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	0.0321
واسطه‌گری‌های مالی	0.0122
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	0.0014
اداره امور عمومی، و خدمات شهری	0.0000
آموزش	0.0018
بهداشت و مددکاری اجتماعی	0.0000
سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	0.0025

مأخذ: محاسبات تحقیق

طبق جدول بالا؛

- بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها برای تولید از محصولات بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات بیشتر از سایر بخش‌ها استفاده می‌کند. بنابراین بهبود و توسعه بخش حمل و نقل و ارتباطات می‌تواند در رشد بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی مؤثر باشد.
 - بخش‌های صنعت و واسطه‌گری‌های مالی بخش‌های دیگری هستند که بیشترین نیازهای بخش عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها از آنها تأمین می‌شود.
 - بخش‌های ماهیگیری، معدن، اداره امور عمومی و خدمات شهری و مددکاری اجتماعی جملگی بخش‌هایی هستند که تأثیر بسیار ناچیزی بر بخش عمده‌فروشی دارند.
- به طور کلی، حیطه فعالیت‌های بخش بازرگانی به گونه‌ای است که با حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات رابطه‌ای تنگاتنگ دارد و نتایج بدست آمده از جدول داده- ستانده نیز موید این مدعاست. بنابراین افزایش سرمایه‌گذاری در این بخش می‌تواند موجب رشد و توسعه هر چه بیشتر فعالیت‌های بازرگانی شود.

۳-۳- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های بخش خصوصی و تعاونی تحت نظارت سازمان بازرگانی و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق

۳-۳-۱- ارزیابی تحولات اشتغال

به طور کلی سه شاخص مهم برای ارزیابی وضعیت اشتغال در بخش‌های اقتصادی در نظر گرفته می‌شود که عبارتند از:

- ۱- شاخص اشتغال مستقیم: این شاخص عبارت از نسبت تعداد اشتغال هر بخش به تولید همان بخش. این شاخص نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تولید در بخش چه میزان اشتغال ایجاد می‌شود.
 - ۲- شاخص نرخ اشتغال القایی: با ضرب کردن ماتریس قطری بردار ضریب‌های اشتغال مستقیم بخش‌ها در ماتریس لئونتیف محتویات مستقیم و غیرمستقیم هر واحد تقاضای نهایی به دست می‌آید که نرخ اشتغال القایی و یا ماتریس ضرایب اشتغال مستقیم و غیرمستقیم نامیده می‌شود.
 - ۳- شاخص اشتغال غیرمستقیم: این شاخص از کم کردن ضریب اشتغال مستقیم هر بخش از ضریب اشتغال القایی همان بخش به دست می‌آید.
- حال در این قسمت شاخص‌های ضرایب اشتغال مستقیم، اشتغال غیرمستقیم و اشتغال مستقیم و غیرمستقیم (ضرایب توان اشتغال‌زایی) برای بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان محاسبه و ارائه می‌شود.

جدول ۱۹. ضرایب اشتغال مستقیم و غیرمستقیم بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان را در دوره ۱۳۸۶-۱۳۷۹

فعالیت	۷۹۱۳	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	متوسط
ضرایب اشتغال مستقیم	۰.۰۱۰۷	۰.۰۱۰۰	۰.۰۰۹۴	۰.۰۰۹۹	۰.۰۰۸۰	۰.۰۰۷۶	۰.۰۰۷۳	۰.۰۰۸۱	۰.۰۰۸۹
ضرایب اشتغال غیرمستقیم	۰.۰۰۱۰	۰.۰۰۱۱	۰.۰۰۰۹	۰.۰۰۰۹	۰.۰۰۱۰	۰.۰۰۰۹	۰.۰۰۱۳	۰.۰۰۰۸	۰.۰۰۱۰

مأخذ: محاسبات تحقق

داده‌های ضریب اشتغال مستقیم حاکی از آن است که بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان به طور متوسط در دوره زمانی ۷۹ تا ۸۶ دارای ضریب اشتغال ۰.۰۰۸۹ بوده است. این بدان معناست که با افزایش یک واحد تولید در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، ۰.۰۰۸۹ اشتغال در این بخش ایجاد شده است.

ضریب اشتغال غیرمستقیم نیز گویای آن است که در این بازه زمانی، به ازای افزایش یک واحد تولید در این رشته فعالیت، به طور متوسط ۰.۰۰۱ میزان شغل پدید آمده است.

ترکیب ضرایب اشتغال مستقیم و غیرمستقیم نیز دربردارنده توان اشتغال‌زایی یک رشته مشخص فعالیت است. طبق جدول زیر متوسط توان اشتغال‌زایی بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی طی سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ معادل ۰.۰۰۹۹ بوده است. با تعیین ضرایب اشتغال‌زایی تمامی فعالیت‌های اقتصادی استان، مشخص می‌شود که بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی به لحاظ توان ایجاد اشتغال در استان در جایگاه هشتم قرار گرفته است.

جدول ۲۰. ضرایب اشتغال مستقیم و غیرمستقیم (توان اشتغال‌زایی) بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان زنجان در دوره ۱۳۸۶-۱۳۷۹

فعالیت	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	متوسط	رتبه بخش در میان تمام فعالیت‌های اقتصادی استان
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی و ...	0.0117	0.0111	0.0103	0.0108	0.0090	0.0085	0.0086	0.0089	0.0099	۸

مأخذ: محاسبات تحقق

همچنین جدول زیر مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی فعال فرش دستباف استان را در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد.

همانطور که ملاحظه می‌شود، از مجموع ۳۱ شرکت تعاونی فعال در این حوزه، ۱۵ شرکت در شهرستان زنجان مستقرند و سپس ۱۱ شرکت در خدابنده و در دیگر شهرستان‌ها هیچ شرکتی در این زمینه دایر نبوده و یا یک یا دو شرکت دیده می‌شود.

برغم آنکه در خدابنده تعداد شرکت‌های تعاونی فعال در حوزه فرش دستباف کمتر از زنجان می‌باشد، تعداد شاغلان این شهرستان بیش از زنجان است. بطوری که در شهرستان خدابنده ۱۳۵ نفر به این امر اشتغال دارند و در زنجان ۶۶ نفر فعالیت می‌کنند.

جدول ۲۱. مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی فعال فرش دستباف استان را در سال ۱۳۸۸

شهرستان	تعداد شرکت	عضو	شاغلان	سرمایه (هزار ریال)
ایهر	2	24	24	26000
ایجرود	0	0	0	0
خدابنده	11	77	135	115500
خرمدره	0	0	0	0
زنجان	15	239	66	183400
طارم	1	7	7	10500
ماه‌نشان	1	7	7	10500
مجموع	31	354	239	345900

مأخذ: سالنامه آماری استان

۳-۲- ارزیابی تحولات سرمایه‌گذاری

روند تغییرات سرمایه‌گذاری استان ثبت شده در آمار رسمی کشور که در سالنامه‌های آماری استان از سال ۱۳۷۹ در دسترس بوده، مبین آن است که تغییرات سرمایه‌گذاری استان از رقم ۱۴۶/۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۹ به رقم

۳۴۷/۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است. بر این اساس، نرخ رشد متوسط روند تغییرات سرمایه گذاری استان ۳۳/۴ درصد بوده است.

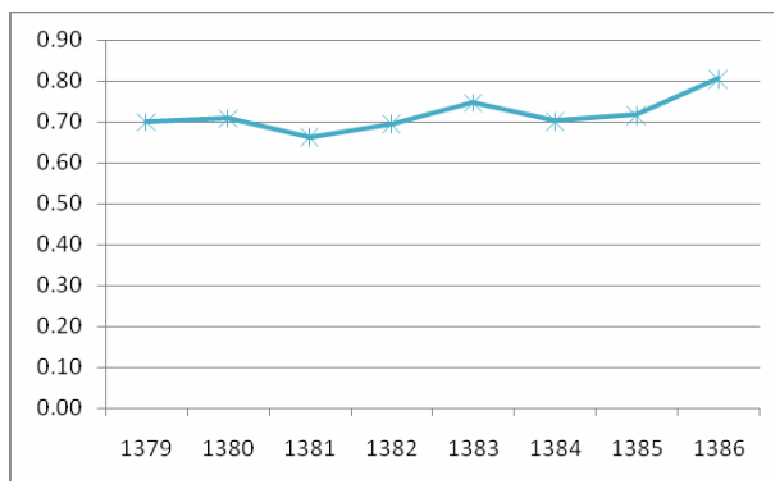
همچنین برآوردی از سرمایه‌گذاری برای بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی با استفاده از نسبت سرمایه‌گذاری به محصول استخراج شده است که روند سرمایه‌گذاری در این بخش را طی سال‌های ۱۳۷۹-۸۶ نشان می‌دهد. در این روش ابتدا نسبت سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی محاسبه می‌شود و سپس با ضرب این نسبت در ارزش افزوده استان و فعالیت، سرمایه‌گذاری انجام شده در استان و فعالیت به دست می‌آید. با اینکه این روش بسیار ساده است اما تقریب خوبی از واقعیت به دست می‌دهد.

همان‌طور که جدول ۲۲، نشان می‌دهد در تمامی سال‌های مورد بررسی (۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶) سهم بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی از کل سرمایه‌گذاری استان همواره کمتر از ۱ درصد بوده و تنها در سال ۱۳۸۶ با ۰.۸۱ درصد سهم مقدار آن بیش از دیگر سال‌ها بوده است.

جدول ۲۲. برآورد سرمایه‌گذاری در استان زنجان طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ به روش نسبت سرمایه‌گذاری به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیون ریال)

حساب‌های منطقه‌ای	1379	1380	1381	1382	1383	1384	1385	1386
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر و وسایل نقلیه و کالاهای	31510	30595	32256	37312	44335	48793	52596	56888
مجموع سرمایه‌گذاری در استان	4502759	4317650	4865040	5359535	5928170	6948537	7332099	7065459
سهم بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی از کل سرمایه‌گذاری استان	۰.۷۰	۰.۷۱	۰.۶۶	۰.۷۰	۰.۷۵	۰.۷۰	۰.۷۲	۰.۸۱

مأخذ: محاسبات تحقیق

نمودار ۸. مقایسه سهم بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی از کل سرمایه‌گذاری استان در سال‌های ۱۳۷۹-۸۶

۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی سازمان بازرگانی برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه

۴-۱- در فعالیتهای تحت تصدی دستگاه

چنانچه پیش از این اشاره شد، ماهیت ساختاری سازمان بازرگانی استان‌ها به گونه‌ای است که برخلاف سازمان‌های صنایع، متصدی مجموعه‌های اقتصادی مستقلی که در کنار بخش خصوصی به انجام فعالیت‌های اقتصادی سودآور پرداخته و اشتغالزایی می‌نمایند، نیستند. از سوی دیگر، تمامی سیاست‌های اشتغالزایی دولت طی برنامه سوم توسعه متوجه بخش‌های خصوصی و تعاونی بوده است. بنابراین این بند متناسب با ساختار سازمانی بازرگانی قابل طرح نمی‌باشد.

۴-۲- در فعالیتهای بخش‌های خصوصی و تعاونی تحت نظارت دستگاه

بررسی فصل ششم قانون برنامه سوم توسعه نشان می‌دهد که وزارتخانه‌های وقت کشور، امور اقتصاد و دارایی، صنایع، کار و امور اجتماعی، نفت، نیرو، پست و تلگراف و تلفن و امور خارجه و نیز بانک مرکزی، سازمان برنامه و بودجه و صدا و سیما هر یک به نحوی در امر توسعه اشتغال دخیل شمرده شده‌اند. مسئولیت وزارت کشور انتقال فرصت‌های شغلی در اختیار اتباع بیگانه به جویندگان کار ایرانی بوده است. وزارت امور خارجه نیز عضو کمیته‌ای بوده است که با هدف اعزام نیروی کار به خارج کشور، تشکیل آن پیش‌بینی شده بود. وزارتخانه‌های نفت و نیرو، پست و تلگراف و تلفن نیز وظیفه ایجاد زیرساخت‌های فیزیکی لازم جهت ایجاد شهرک‌ها و نواحی صنعتی را دارا بوده‌اند. به استثنای سازمان صدا و سیما سایر دستگاه‌های یاد شده وظیفه ارائه تسهیلات مالی لازم در راستای توسعه اشتغال در قالب وام‌های بانکی، یارانه تسهیلات و تخفیفات بیمه‌ای و مالیاتی را داشته‌اند. سازمان صدا و سیما هم مکلف شده بود با همکاری سایر دستگاه‌های دولتی برنامه‌های آموزشی با هدف توسعه کسب و کارهای کوچکی که نیاز به سرمایه اندک دارند را اجرا نماید.

با این توضیح می‌توان گفت در قانون برنامه سوم تکالیف خاصی برای متولیان بخش بازرگانی در جهت ایجاد اشتغال تعیین نشده است.

در طول برنامه چهارم نیز مهمترین برنامه‌ای که در راستای حمایت از ایجاد اشتغال در کشور به اجرا درآمده است را می‌توان قانون اعطای تسهیلات به بنگاه‌های کوچک (دارای کمتر از ۵۰ نفر کارکن) و زودبازده دانست که در سال ۱۳۸۴ به تصویب هیات دولت رسید و بر اساس ماده ۳ آن بانک‌های عامل مکلف شدند طی سال‌های ۱۳۸۴ تا

۱۳۸۸ به تدریج ۲۰ الی ۵۰ درصد منابع خود را در قالب تسهیلات ارزان قیمت بانکی در اختیار طرح‌های اشتغالزای زود بازده قرار دهند.

مطابق گزارش عملکرد تسهیلات بنگاه‌های اقتصادی زود بازده و کارآفرین استان زنجان که در تاریخ ۱۳۸۹/۹/۱۵ از سوی استانداری زنجان منتشر شده است، از ابتدای اجرای طرح در سال ۱۳۸۴ تا تاریخ انتشار گزارش از محل تسهیلات موضوع آیین‌نامه گسترش بنگاه‌های اقتصادی و کارآفرین مبلغ ۸۶۷۳/۳۸ میلیارد ریال به شبکه بانکی استان زنجان جهت پرداخت به طرح‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زا ابلاغ شده است که در جدول زیر به تفکیک سال ارائه می‌شود:

جدول ۲۳. میزان اعتبار ابلاغی به استان زنجان در راستای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	اعتبار متمم	۱۳۸۸	جمع کل
میزان اعتبار ابلاغی به استان (میلیارد ریال)	۱۲۹۵/۸۲	۲۷۰۰	۲۷۴۵	۱۳۳۵/۶	۵۰	۵۴۶/۹۶	۸۶۷۳/۳۸
تسهیلات پایدار شده سال‌های ۸۸ - ۸۴ (مانده اعتبار)	سهم طرح‌های نیمه تمام			۶۲۷			
	سهم طرح‌های قرارداد منعقد نشده			۸۲۳			
	سهم سرمایه در گردش			۷۲۶			
	جمع کل			۲۱۷۶			

ماخذ: استانداری استان زنجان

مطابق با این گزارش:

- تعداد طرح‌های ارسالی از سوی کارگروه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان به بانک‌های عامل برابر با ۱۵۰۹۵ طرح با پیش‌بینی اشتغال‌زایی ۳۶۷۸۰ نفر و تسهیلات درخواستی به مبلغ ۹۵۳۹۹۲۴ میلیون ریال (۹۵۳۹ میلیارد و ۹۲۴ میلیون ریال) بوده است.
- تعداد ۱۱۹۲۰ طرح با میزان تسهیلات مورد نیاز به مبلغ ۵۸۴۳۶۳۸ میلیون ریال (۵۸۴۳ میلیارد و ۶۳۸ میلیون ریال) و پیش‌بینی اشتغال‌زایی برای ۲۴۱۰۲ نفر (اشتغال پیش‌بینی شده) به تصویب بانک‌های عامل استان رسیده است.
- تعداد ۱۰۷۱۵ طرح با میزان تسهیلات ۵۲۵۵۶۴۴ میلیون ریال (۵۲۵۵ میلیارد و ۶۴۴ میلیون ریال) و اشتغال‌زایی برای ۲۱۸۵۰ نفر بین مجریان و بانک‌های عامل استان عقد قرارداد شده است.
- مبلغ ۴۹۵۰۳۸۱ میلیون ریال (۴۹۵۰ میلیارد و ۳۸۱ میلیون ریال) تسهیلات برای ایجاد اشتغال برای ۲۱۶۸۱ نفر به تعداد ۱۰۶۸۶ طرح سرمایه‌گذاری پرداخت شده است تعداد ۷۶۲۱ طرح با میزان

تسهیلات دریافتی به مبلغ ۱۶۵۰۷۸۳ میلیون ریال (۱۶۵۰ میلیارد و ۷۸۳ میلیون ریال) به

بهره‌بردار رسیده و برای ۱۴۶۸۳ نفر اشتغال ایجاد نموده است (اشتغال تحقق یافته).

بررسی وضعیت بنگاه‌های خصوصی تحت نظارت سازمان بازرگانی استان زنجان در اجرای طرح حمایت از بنگاه‌های

زود بازده، بر اساس گزارشات تهیه شده در این سازمان در قالب جداول شماره ۲۴ و ۲۵ نشان داده شده است:

جدول ۲۴. عملکرد سازمان بازرگانی استان زنجان در اجرای طرح حمایت از بنگاه‌های زود بازده (به جز فرش)

شهرستان	تعداد طرح	اشتغال ارسالی	میزان درخواست (واحد)	اشتغال مصوب	میزان مصوب	اشتغال عقد	میزان عقد	اشتغال پرداخت	میزان پرداخت	درصد از اشتغال	درصد از اعتبار
ابهر	151	400	35964.00	329	30789.00	295	27356.00	295	27356.00	12.78	9.53
ایجرود	11	40	11818.00	23	1383.00	15	683.00	15	655.00	0.65	0.23
خدابنده	69	191	11513.00	85	5589.20	71	4852.20	71	4732.20	3.08	1.65
خرمدره	109	284	22288.00	178	17214.50	164	13427.50	164	13427.50	7.11	4.68
زنجان	763	2468	423633.73	1850	269982.83	1668	257340.33	1687	237160.33	73.09	82.65
طارم	25	87	9113.00	67	3737.00	64	3137.00	64	3132.00	2.77	1.09
ماه‌نشان	6	14	933.00	12	473.00	12	473.00	12	473.00	0.52	0.16
جمع	1134	3484	515262.73	2544	329168.53	2289	307269.03	2308	286936.03	100.00	100.00

ماخذ: سازمان بازرگانی استان زنجان

جدول ۲۵. عملکرد سازمان بازرگانی استان زنجان در اجرای طرح حمایت از بنگاه‌های زود بازده (کارگاه‌های قالبیایی):

شهرستان	تعداد طرح	اشتغال ارسالی	میزان درخواست	اشتغال مصوب	میزان مصوب	اشتغال عقد	میزان عقد	اشتغال پرداخت	میزان پرداخت	درصد از اشتغال	درصد از اعتبار
ابهر	219	199	4013.00	145	2927.80	136	2747.60	136	2747.60	5.89	0.96
ایجرود	192	209	4041.00	204	3966.80	194	3830.80	194	3830.80	8.41	1.34
خدابنده	335	387	7362.00	363	7087.00	360	7025.80	360	7025.80	15.60	2.45
خرمدره	208	208	4160.00	207	4119.20	163	3229.00	163	3229.00	7.06	1.13
زنجان	1478	1769	38046.40	1440	30976.77	1269	27465.87	1260	27393.87	54.59	9.55
طارم	31	46	940.00	43	854.80	43	834.80	43	834.80	1.86	0.29
ماه‌نشان	68	73	1380.00	58	1065.00	55	1049.80	55	1049.80	2.38	0.37
جمع	2531	2891	59942.40	2460	50997.37	2220	46183.67	2211	46111.67	95.80	16.07

ماخذ: سازمان بازرگانی استان زنجان

- در مجموع تعداد ۳۶۶۵ طرح زود بازده در سطح استان، در اجرای طرح موفق به دریافت تسهیلات شدند که از این تعداد، ۲۵۳۱ طرح معادل ۶۹ درصد از کل طرح‌های مرتبط با سازمان بازرگانی استان، مرتبط با کارگاه‌های قالی بافی بوده است.
- پس از اجرای طرح در مجموع تعداد ۴۵۱۹ فرصت شغلی جدید در بخش خصوصی تحت نظارت سازمان بازرگانی استان زنجان ایجاد شده است. این در حالی است که پیش‌بینی می‌شد در این فرایند تعداد ۶۳۷۵ شغل جدید ایجاد شود. بر این اساس ۷۱ درصد از فرصت‌های شغلی پیش‌بینی شده در استان ایجاد شده‌اند.
- بیشترین طرح‌های ایجاد اشتغال در طرح استان متعلق به شهرستان زنجان بوده است. کمترین تعداد نیز مربوط بوده است به شهرستان طارم.
- در مجموع مبلغ ۳۳۳۰۴۸ (میلیارد ریال) تسهیلات در ارتباط با حمایت از بنگاه‌های زود بازده به بنگاه‌های فعال در بخش خصوصی تحت پوشش سازمان بازرگانی استان پرداخت شده است. لذا به طور متوسط ایجاد هر فرصت شغلی جدید در استان حدود ۷۰۰ میلیون ریال هزینه داشته است

۵-۱- تحلیل نقاط قوت، ضعف، تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار

۵-۱- نقاط قوت

- داشتن زیرساخت‌های تجارت الکترونیک
- از جمله مسایلی که در زمینه توسعه تجارت الکترونیکی در سازمان بازرگانی مورد توجه قرار گرفته است، فراهم آوردن ثبت سفارش کالا از طریق سیستم‌های الکترونیکی توسط تجار و بازرگانان استان می‌باشد. این امر سبب می‌شود که مراجعات واردکنندگان به واحدهای ثبت و سفارش کاهش یافته و از سوی دیگر در وقت و زمان تجار صرفه‌جویی شود.

- وجود نمایشگاه‌های بین‌المللی و داخلی به منظور عرضه کالاهای استان
- یکی از مهمترین مواردی که می‌تواند نقش مؤثری در بازاریابی محصولات استان داشته باشد، برگزاری نمایشگاه‌های عرضه کالا در سطح بین‌المللی و داخلی است. استان با دارا بودن مکان‌های مناسب برای برپایی

نمایشگاه‌ها می‌تواند به معرفی مزیت‌های تولیدی استان هم در داخل و هم در سطح بین‌المللی به نحوی مؤثر بپردازد.

- وجود زیرساخت‌های مناسب برای ذخیره‌سازی کالا از جمله انبارها و سیلوها

داشتن ظرفیت سیلو به ظرفیت ۱۶۸ هزار تن و همچنین وجود ظرفیت انبار روباز به میزان ۱۰۰ هزار تن حاکی از زیرساخت‌های مناسب برای ذخیره‌سازی کالا از جمله گندم می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت این استان از ظرفیت‌های مناسب به منظور ذخیره‌سازی کالا در راستای تنظیم بازار بهره‌مند است.

- وجود گمرک در استان

استقرار واحدهای گمرک در سطح استان موجب شده است بسیاری از روندهای واردات و صادرات تسهیل شود.

۵-۲- نقاط ضعف

- ناچیز بودن سهم کارمندان با مدارک تحصیلات عالی

یکی از مهمترین مسائلی که در مورد هر نهادی و از جمله سازمان بازرگانی استان مطرح می‌شود کم و کیف نیروی انسانی است. بر اساس سالنامه آماری استان در سال ۱۳۸۸، ۵۶ درصد از کارمندان سازمان دارای تحصیلات بالای دیپلم و ۴۴ درصد دارای مدرک دیپلم و کمتر از آن می‌باشند. این در حالی است که سهم کارمندان نهادهای دولتی دارای مدارک بالاتر از دیپلم در سطح استان ۶۳ درصد و مابقی آنها (۳۶ درصد) زیر دیپلم و دیپلم است. به بیانی بهتر سهم نیروی انسانی با مدارک دانشگاهی سازمان بازرگانی استان در مقایسه با سایر نهادهای دولتی استان کمتر است. ضمن اینکه سهم کارمندان فوق لیسانس سازمان بازرگانی ۲ درصد است که در مقایسه با مجموع نهادهای دولتی استان از رقم کمتری در زمینه تحصیلات تکمیلی (فوق لیسانس و دکتری) برخوردار است.

جدول ۲۶. توزیع نیروی انسانی سازمان بازرگانی استان زنجان بر حسب تحصیلات در سال ۱۳۸۶ واحد: درصد

موضوع	زیر دیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری حرفه ای	دکتری
سازمان بازرگانی استان	13	31	12	42	2	0	0
مجموع نهادهای دولتی	17	19	19	38	4	1	1

ماخذ: سالنامه آماری استانداری زنجان، ۱۳۸۷

- ناچیز بودن سهم تحقیقات و آموزش از بودجه سازمان

از جمله مواردی که می‌تواند در کیفیت نیروی انسانی نقش بسزایی داشته باشد، آموزش نیروی انسانی به منظور افزایش قابلیت‌ها و مهارت‌هاست. اهمیت آموزش نیز در نزد سازمان و یا نهاد دولتی از میزان بودجه‌ای که به این امر اختصاص می‌یابد، مشخص می‌شود. در این راستا سازمان بازرگانی استان ۱ درصد بودجه خود را به آموزش کارمندان اختصاص داده است.

همچنین از دیگر معیارهایی که می‌تواند در تصمیم‌گیرهای سازمان دخالت مؤثر داشته باشد، توجه به تحقیقات مورد نیاز استان است. سهم تحقیقات نیز از بودجه استان از رقم مناسبی برخوردار نبوده و تنها ۱ درصد بودجه به تحقیقات اختصاص یافته است. در مجموع می‌توان گفت سهم تحقیقات و آموزش از بودجه ناچیز بوده که این امر سیاست‌گذاری‌ها و تصمیمات سازمان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به بیانی بهتر بستر لازم برای ارایه تصمیمات مناسب و کارشناسی، تحقیقات و آموزش است و وجود این دو عنصر است که می‌تواند مسیر صحیح را برای سیاست‌گذاری‌های شایسته فراهم و هموار نماید.

- فرسودگی تجهیزات و کالاهای سرمایه‌ای در حوزه اصناف

گردش سرمایه نسبتاً بالای حوزه اصناف در عمل، نوسازی ساختار این حوزه را به دنبال نداشته است. مهمترین علت این امر را می‌توان شاکله سنتی اصناف ایران دانست که به شدت در مقابل تغییرات مقاومت می‌نماید. بخشی از این مقاومت ناشی از دیدگاه‌های افراد صنفی (به ویژه قشر مسن) به مقوله کار و تجارت و دامنه محدود آن صرفاً در ابعاد شهرستان و یا در موارد معدود کشور می‌باشد. در دیدگاه این افراد همان تجهیزات قدیمی جهت ادامه کار کافی بوده و نیازی به گسترش دامنه فعالیت، بکارگیری روش‌ها، تجهیزات و فناوری‌های نوین و به تبع آن آموزش مهارت‌های جدید نیست. نتیجه این وضع در کوتاه مدت، کاهش کیفیت کالاها و خدمات و در بلندمدت سکون بخش اصناف و عدم رشد و توسعه آن به عنوان مهمترین جزء سیستم توزیع بوده و خواهد بود.

- عدم ثبات مدیران

یکی از مهمترین نقاط ضعف بدنه سازمان بازرگانی استان، پایدار نبودن مدیریت آن است. این امر سبب شده است تا همواره سیاست‌ها و برنامه‌های داخلی سازمان به تبع تعویض زود هنگام مدیران، دستخوش تغییر و تحولات متعددی شود که در نهایت به بدنه آن و وضعیت بازرگانی استان آسیب جدی وارد می‌سازد.

- اعمال برنامه‌های مختلف از سوی مدیران

به دلیل تعدد مدیریت سازمان بازرگانی، برنامه‌های متنوعی از سوی آنها اعمال می‌شود که گاه در تضاد با سیاست‌های پیشین است. این امر موجب می‌شود که برخی طرح‌ها به حالت تعلیق و یا نیمه تمام درآیند و در عمل هزینه‌های قابل توجهی به بدنه سازمان تحمیل شود.

- کمبود نیروی تحلیل‌گر

تجارت و بازرگانی امری است که همواره نیازمند تحلیل وضعیت موجود و پیش‌بینی آینده جهت اتخاذ تصمیمات مقتضی است. اما به دلیل کمبود نیروهای تحلیل‌گر اقتصادی، در عمل بسیاری از فرصت‌های پیش رو از دست رفته و یا زبان‌های قابل توجهی شامل حال این سازمان می‌شود.

۵-۳- فرصت‌ها

- واگذاری امکانات ذخیره‌سازی شرکت غله و خدمات بازرگانی دولتی به بخش خصوصی و نیز واگذاری امر ذخیره‌سازی و توزیع کالاهای اساسی به منظور عرضه در مواقع بحرانی و کمبود کالا به واحدهای صنفی و تشکلهای تولیدی

واگذاری امور مرتبط با بخش بازرگانی به بخش خصوصی می‌تواند از ابعاد مختلف مورد توجه قرار گیرد. نخست اینکه بخش خصوصی زمینه را برای سرمایه‌گذاری و یا توسعه آن فراهم می‌سازد که این امر موجب می‌شود، اشتغال در این بخش با توجه به فعالیت‌های واگذار شده افزایش یابد. دوم، سازمان بازرگانی استان به دلیل فراغت از فعالیت مذکور فرصت بیشتری برای سیاستگذاری‌های بازرگانی در پیش روی دارد. بنابراین کاهش فعالیت‌های تصدی‌گری سازمان هم زمینه را برای مانور بیشتر بخش خصوصی فراهم می‌آورد و هم اینکه سازمان بازرگانی استان می‌تواند با توجه به زمان در اختیار تصمیمات مناسبتری اتخاذ نماید.

- وجود زیرساخت‌های مناسب ارتباطی مانند راه آهن، راه اتوبان، فرودگاه

راه زمینی و ریلی تهران به شمال غرب کشور از این استان می‌گذرد و علاوه بر ویژگی‌های اقلیمی بر مزیت‌های این استان برای توسعه بازرگانی و ارسال محصولات به بازار مصرف و صادرات افزوده است.

- همجواری ۵ استان مرزی با استان زنجان

همجواری با ۵ استان مرزی کردستان، آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، اردبیل و گیلان بر مزیت‌های این استان برای توسعه بازرگانی و صدور محصولات به بازار مصرف افزوده است.

- دسترسی آسان به بازار گسترده تهران برای فروش محصولات مازاد استان

علاوه بر ویژگی‌های اقلیمی راه زمینی و ریلی به تهران دسترسی آسان به بازار گسترده تهران برای فروش محصولات مازاد استان را فراهم ساخته و مزیت‌های این استان را برای توسعه بازرگانی و ارسال محصولات به بازار مصرف ارتقا داده است.

- زودرس بودن محصولات کشاورزی طارم

ویژگی خاص آب و هوایی طارم با هوایی به نسبت گرم در میان سایر مناطق سردسیر پیرامون خود (کردستان، قزوین، اردبیل و ...) همچنان با بارش فراوان جوی و رودخانه پر آب قزل اوزن (در اکثر ماه‌های سال) ویژگی‌ای را به وجود آورده است که ایجاد صنایع غذایی را در آن منطقه با چالش مواجه می‌کند. چراکه لازمه شکل‌گیری صنایع غذایی یا صنایع تبدیلی کشاورزی وجود محصول کشاورزی انبوه و ارزان است در حالی که محصول شهرستان طارم نوبرانه و گران است و محصول نوبرانه باید به شکل تازه خور سریع به به بازار مصرف منتقل شود بنابراین منطقه طارم را می‌توان قطب بازرگانی محصولات نوبرانه استان بر شمرد.

۵-۴- تهدیدها

- تشریفات اداری قانون نظام صنفی

یکی دیگر از مواردی که می‌توان به عنوان نقاط تهدید بخش خصوصی به شمار آورد، تعداد مجوزهایی است که یک واحد صنفی برای شروع فعالیت باید از دستگاه‌های متعدد و مختلف اخذ نماید. وجود پروسه طولانی سبب می‌شود برخی از افراد نسبت به کسب مجوز فعالیت صرف‌نظر نموده و در نتیجه واحدهایی که به صورت غیرقانونی فعالیت می‌نمایند افزایش یابد. در حال حاضر تعداد واحدهای صنفی فعال در سطح استان بیش از ۲۰ هزار واحد صنفی می‌باشد. ضمن آنکه بر اساس آمار منتشر شده از سوی سازمان بازرگانی استان، ۴۳۳۹ واحد بدون پروانه کسب می‌باشند. به بیانی بهتر بیش از ۲۰ درصد واحدهای صنفی حاضر به اخذ مجوز برای فعالیت نشده‌اند.

- سهم بالای تعداد واحدهای صنفی توزیعی در مقایسه با واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی

۴۷ درصد واحدهای صنفی فعال در سطح استان به گروه اصناف توزیعی تعلق دارند. این در حالی است که سهم اصناف تولیدی تنها ۱۷ درصد از مجموع ۲۰۰۰۰ واحد صنفی فعال در سطح استان است. واحدهای صنفی خدماتی و خدمات فنی به ترتیب ۱۲ و ۲۴ درصد اصناف استان را شامل می‌شوند. اگرچه فزونی بیش از حد تعداد واحدهای صنفی توزیعی بر تولیدی بر میانگین کشوری نیز حاکم است اما مقایسه این نسبت‌ها با نسبت‌های مشابه کشوری مبین کمتر بودن سهم اصناف تولیدی در قیاس با کل کشور است. در حال حاضر تقریباً بیش از ۲۰ درصد اصناف کشور را واحدهای صنفی تولیدی تشکیل می‌دهند.

- تعدد و تکرر قوانین مرتبط با بخش نظام توزیع

وجود قوانین متعدد و مختلف از جمله مسایلی است که بخش بازرگانی با آن مواجه است. به طور مثال بر اساس ماده ۱۸ قانون شرکت‌های تعاونی، انواع شرکت‌های تعاونی در سه رشته تعاونی به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شود:

۱- رشته کشاورزی: شامل تعاونی‌های کشاورزی و روستایی

۲- رشته مصرف: شامل تعاونی‌های مصرف‌کنندگان- مسکن- اعتبار و آموزشگاه‌ها

۳- رشته کار و پیشه: شامل تعاونی‌های کار- صاحبان حرف و صنایع دستی صاحبان صنایع کوچک و کسبه و

صاحبان مشاغل آزاد- صیادان

و بر اساس ماده ۳ قانون نظام صنفی هر واحد اقتصادی که فعالیت آن در محل ثابت یا وسیله سیار باشد و توسط فرد یا افراد صنفی با اخذ پروانه کسب دایر شده باشد، واحد صنفی شناخته می‌شود که مجوز آن توسط اتحادیه‌های مربوطه صادر می‌شود. باید گفت شرکت‌های تعاونی که در بخش توزیع می‌باشند فعالیت آنها شبیه به واحدهای صنفی است حال آنکه واحدهای صنفی با توجه به قانون نظام صنفی باید فعالیت نمایند و شرکت‌های تعاونی بر اساس اساسنامه شرکت‌های تعاونی اداره می‌شوند. درواقع برخورد قانونی با شرکت‌های تعاونی مصرفی و واحدهای صنفی توزیعی متفاوت است.

- نبود بانک اطلاعاتی مناسب در خصوص وضعیت کالاهای مختلف

شفافیت اطلاعات و آرایه اطلاعات منظم و انتشار آن در سطح جامعه به منظور دسترسی افراد از جمله مسایلی است که سبب می‌شود ریسک سرمایه‌گذاری برای فعالان اقتصادی کاهش یابد. در این میان آرایه اطلاعات در خصوص میزان تولید و مصرف در سطح استان و مشخص ساختن میزان و سطح واردات می‌تواند به نوعی راهنمای مناسبی برای سرمایه‌گذار به منظور ایجاد و یا توسعه ظرفیت‌های تولیدی به شمار آید.

- تعدد مراکز تصمیم‌گیری در خصوص واحدهای کوچک اقتصادی (بازرگانی، تعاون، صنایع، کشاورزی)

حسب قوانین و مقررات موجود، واحدهای کوچک اقتصادی، می‌باید جهت آغاز فعالیت‌های اقتصادی، با توجه به ماهیت فعالیت خود از یکی از مراجع متولی مجوز مربوطه را اخذ نماید. این مراجع تحت پوشش و نظارت مستقیم و یا غیر مستقیم یکی از وزارتخانه‌های بازرگانی، صنایع و معادن، جهاد کشاورزی و یا تعاون می‌باشند. این تقسیم‌بندی به گونه‌ای است که در بسیاری از موارد صاحبان حرف مشترک، مجوز فعالیت خود را می‌باید از مراجع متفاوت دریافت نمایند. این نوع تقسیم‌بندی به ویژه در تفکیک فعالیت‌های صنفی از صنایع کوچک مشکلاتی را به دنبال داشته است.

در حال حاضر، تعریف روشنی برای تفکیک بین واحدهای صنفی و صنایع کوچک وجود ندارد و شمول قانون نظام صنفی بر فعالیت یک واحد تولیدی و یا خدمات فنی، تا حد بسیار زیادی تابع سلیقه مدیران سازمان‌ها و ادارات بازرگانی و یا صنایع می‌باشد. اهمیت این امر زمانی بیشتر مشخص می‌شود که بدانیم واحدهای صنفی، مشمول حمایت‌های موجود در بخش صنعت نمی‌باشند.

- نبود صنایع تکمیلی مرتبط با بخش تولید از جمله صنایع تبدیلی و بسته‌بندی

یکی از مهمترین مسایلی که می‌تواند بخش توزیع و بازرگانی استان را مورد حمایت قرار دهد بهره‌گیری از صنایع تبدیلی و بسته‌بندی محصولات مختلف است. نبود این صنایع در استان اولاً تولید محصولات استان به ویژه کشاورزی را مورد تهدید قرار می‌دهد. ثانیاً بازرگانی نیز از این مشکل در امان نبوده و تمامی مسایل به این بخش باز می‌گردد. کاهش قیمت محصولات کشاورزی در فصول برداشت و اختلاف فاحش قیمت تولیدکننده و مصرف‌کننده از جمله مسایلی است که همواره به عنوان مشکلات ناشی از بخش بازرگانی شناخته می‌شود در حالی که این امر از تولید نشأت گرفته و فقط این موضوع در بخش بازرگانی نمود پیدا می‌کند.

- ناهماهنگی بین بخشی

یکی از مواردی که به تهدیدی جدی فرا روی فعالیت‌های سازمان بازرگانی تبدیل شده، ناهماهنگی دستگاه‌ها و سازمان‌هایی است که حیطه وظایف آنها به سازمان بازرگانی مربوط می‌شود. بدلیل بروز این ناهماهنگی بین بخشی میان سازمان بازرگانی و دیگر سازمان‌ها، عملاً بسیاری از فعالیت‌ها با روندی کند و گاه فرسایشی طی می‌شوند.

جدول ۲۷. مقایسه نقاط قوت، ضعف، تهدید و فرصت‌های بخش بازرگانی استان زنجان

نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت‌ها	تهدیدها
داشتن زیرساخت‌های تجارت الکترونیک	ناچیز بودن سهم کارمندان با مدارک تحصیلات عالی	واگذاری امکانات ذخیره‌سازی شرکت غله و خدمات بازرگانی دولتی به بخش خصوصی	تشریفات اداری قانون نظام صنفی
وجود نمایشگاه‌های بین‌المللی و داخلی به منظور عرضه کالاهای استان	ناچیز بودن سهم تحقیقات و آموزش از بودجه سازمان	وجود زیرساخت‌های مناسب ارتباطی مانند راه آهن، راه اتوبان، فرودگاه	سهم بالای تعداد واحدهای صنفی توزیعی در مقایسه با واحدهای صنفی تولیدی و خدمات فنی
وجود زیرساخت‌های مناسب برای ذخیره‌سازی کالا از جمله انبارها و سیلوها	فروشدگی تجهیزات و کالاهای سرمایه‌ای در حوزه اصناف	همجواری ۵ استان مرزی با استان زنجان	تعدد و تکثر قوانین مرتبط با بخش نظام توزیع
وجود گمرک در استان	عدم ثبات مدیران	دسترسی آسان به بازار گسترده تهران برای فروش محصولات مازاد استان	نبود بانک اطلاعاتی مناسب در خصوص وضعیت کالاهای مختلف
	اعمال برنامه‌های مختلف از سوی مدیران	زودرس بودن محصولات کشاورزی طارم	تعدد مراکز تصمیم‌گیری در خصوص واحدهای کوچک اقتصادی (بازرگانی، تعاون، صنایع، کشاورزی)
	کمبود نیروی تحلیل‌گر		نبود صنایع تکمیلی مرتبط با بخش تولید از جمله صنایع تبدیلی و بسته‌بندی
			ناهماهنگی بین بخشی

۶- تعیین اهداف کمی سازمان بازرگانی در دوران برنامه پنجم توسعه

با توجه به سند بخش بازرگانی استان اهداف کمی که می‌توان برای این بخش در پایان برنامه پنجم ارایه کرد به شرح جدول زیر می‌باشد. آنچه بدیهی است شاخص‌های کلیدی بخش بازرگانی خارجی شامل صادرات، ثبت سفارش واردات و کارت بازرگانی و شاخص‌های مرتبط با بخش بازرگانی داخلی نیز شامل واحدهای صنفی، اتحادیه‌های صنفی و بافندگان می‌باشد.

جدول ۲۸. شاخص‌های کمی بخش بازرگانی استان در پایان برنامه پنجم

ردیف	شاخص‌های کلیدی توسعه	واحد اندازه‌گیری	وضعیت سال پایه		پیش‌بینی سال ۱۳۹۴
			سال	مقدار	
۱	صادرات	میلیون دلار	۸۸	۲۵۰	۴۲۵
۲	ثبت سفارش واردات	میلیون دلار	۸۸	۲۹۸	۶۶۰
۳	کارت بازرگانی	فقره	۸۸	۲۶۳	۳۸۰
۴	واحدهای صنفی فاقد پروانه کسب	تعداد	۸۸	۴۳۳۹	۲۰۰۰
۵	اتحادیه‌های صنفی	تعداد	۸۸	۱۲۷	۱۰۸
۶	بافندگان فعال	نفر	۸۸	۶۰۰۰	۶۶۰۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم

همانگونه که در مقدمه نیز بیان شد، فعالیت‌های سازمان بازرگانی استان به استثنای بنگاه‌های کوچک و زودبازده که در قسمت‌های قبلی به آن اشاره شده است، به طور مستقیم با اشتغال در ارتباط نبوده اما اقدامات و سیاست‌هایی که اتخاذ می‌نماید، بخش خصوصی و به تبع آن سرمایه‌گذاری و اشتغال را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این راستا با توجه به سند بخش بازرگانی استان می‌توان استراتژی‌هایی که زمینه را برای اشتغال و سرمایه‌گذاری بیشتر فراهم می‌آورد به صورت زیر ارایه نمود:

- ✓ رشد و توسعه پایدار کالا و خدمات
- ✓ بهبود و نوین‌سازی شبکه توزیع و بهبود فضای کسب و کار
- ✓ توسعه فناوری اطلاعات و تجارت الکترونیکی

۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه‌ها برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم

تحقق هر یک از موضوعات استراتژیک ناگزیر نیازمند راهبردها و اقداماتی است که می‌باید متناسب با استراتژی مورد نظر اتخاذ شوند. بر این اساس می‌توان اقدامات و سیاست‌های مناسب را برای رسیدن به اهداف مطلوب به صورت زیر بیان نمود:

- ✓ شناسایی و توسعه بازارهای هدف صادراتی
- ✓ بسترسازی و توسعه زیرساخت‌های صادراتی استان
- ✓ حمایت هدفمند از صادرات کالا و خدمات
- ✓ تقویت و توسعه زیرساخت‌های نظام توزیع (انبار، سردخانه، سیلو) از طریق بخش خصوصی
- ✓ ساماندهی و نوسازی فعالیت اصناف و تشکلهای
- ✓ توسعه و تقویت شبکه‌های زنجیره‌ای کالا و خدمات
- ✓ حمایت از تولید و افزایش صادرات فرش دستباف
- ✓ ساماندهی فعالیت‌های شرکت‌های پخش
- ✓ استقرار زیرساخت‌های امن به منظور گسترش تجارت الکترونیکی
- ✓ توسعه نظام ملی طبقه‌بندی کالا و خدمات

۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی

در این بخش به منظور عملیاتی ساختن راهبردهای تدوین شده، برخی برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی از سوی سازمان بازرگانی استان طراحی شده‌اند که در ادامه به بیان آنها می‌پردازیم.

- شناسایی و توسعه بازارهای هدف صادراتی

- انجام طرح‌های مطالعاتی و تحقیقاتی
- اجرای مهندسی اجزا بازار کشورهای هدف
- مطالعه شاخص‌های بازرگانی و اقتصادی کشورهای هدف صادراتی
- مطالعه میدانی کالا و خدمات در بازارهای هدف
- اعزام و پذیرش هیئت‌های بازاریابی تجاری
- تقویت روابط تجاری بین‌المللی

- بسترسازی و توسعه زیرساخت‌های صادراتی استان

- تقویت گمرک زنجان
- تقویت امکانات پایه گمرک
- ایجاد انبارهای عمومی همجوار گمرک در استان
- ایجاد مرکز خدمات صادرات و واردات در گمرک
- احداث انبار اختصاصی گمرک
- جذب کارشناس ارزیاب فرش
- تقویت تشکلهای تجارت خارجی
- توسعه زیرساخت‌های صادراتی
- اتصال شبکه ثبت سفارش به گمرک بانک
- ایجاد تشکلهای جدید در بخش صادرات و واردات و خدمات تجاری به صادرکنندگان و واردکنندگان استان
- ایجاد اتحادیه صادرکنندگان استان زنجان در چهارچوب فعالیت‌ها و وظایف اتاق بازرگانی
- ایجاد بخش پایانه کانتینری شرکت حمل و نقل بین‌المللی برای ارائه خدمات کانتینری به حوزه شمال غرب کشور برای کاهش قیمت تمام شده حمل و نقل کالا

- برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی تخصصی
- برگزاری نمایشگاه‌های خارج از کشور توسط شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی استان
- ایجاد امکانات جانبی نمایشگاه بین‌المللی کاسپین مانند هتل، فروشگاه و...

- حمایت هدفمند از صادرات کالا و خدمات

- پرداخت جوایز صادراتی
- افزایش تعداد اقلام مشمول دریافت جوایز صادراتی
- اعطای جوایز صادراتی خدمات فنی و مهندسی
- پرداخت یارانه شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی خارج از کشور
- ارائه آموزش‌های کاربردی برای صادرکنندگان و واردکنندگان
- معرفی مزیت‌های نسبی و رقابتی کالاها
- انجام مطالعه در زمینه کالاهای صادراتی در بخش صنعت و کشاورزی

- تقویت و توسعه زیرساخت‌های نظام توزیع (انبار، سردخانه، سیلو) از طریق بخش خصوصی

- افزایش پتانسیل ذخیره‌سازی
- مطالعه و نیازسنجی کالاهای اساسی
- ارتقای کیفیت خدمات سردخانه‌ای
- هماهنگی در واگذاری امکانات موجود به بخش خصوصی مطابق شرح وظایف ابلاغی

- ساماندهی و نوسازی فعالیت اصناف و تشکلهای

- شناسایی و ساماندهی واحدهای صنفی فاقد پروانه کسب
- ارتقای سطح کیفی خدمات صنوف
- ثبت اطلاعات واحدهای صنفی در سایت اصناف
- ایجاد دفاتر مستقل اتحادیه‌ها و تشکلهای صنفی
- ساماندهی رسته‌های صنفی ایجاد شده

- توسعه و تقویت شبکه‌های زنجیره‌ای کالا و خدمات

- ایجاد فروشگاه‌های بزرگ و زنجیره‌ای خردفروشی
- صدور مجوز جهت احداث فروشگاه‌های بزرگ
- احداث محل دائمی نمایشگاه‌های عرضه مستقیم کالا توسط اصناف
- ایجاد فروشگاه‌های مجازی
- تشکیل کمیته‌های استانی و شهرستانی برای رصد نمودن وضعیت بازار و برنامه‌ریزی برای تنظیم آن
- ذخیره‌سازی کالاهای اساسی به منظور عرضه در مواقع بحرانی و کمبود کالا
- تزریق برخی اقلام پرمصرف به بازار در مواقع لزوم جهت تنظیم بازار و جلوگیری از افزایش کاذب قیمت‌ها
- ایجاد مرکز پشتیبانی میادین میوه و تره‌بار و محصولات کشاورزی

- حمایت از تولید و افزایش صادرات فرش دستباف

- ارتقا کیفیت فرش دستباف استان
- آموزش قالببافان و شاغلین
- شناسایی، اصلاح و ترویج بافت نقوش بومی استان
- نظارت بر توزیع و عرضه مواد اولیه مصرفی در فرش
- اعطای تسهیلات به تولیدکنندگان، بافندگان و سایر حرف مرتبط با فرش دستباف
- بیمه قالببافان و شاغلین مرتبط با فرش
- تغییر الگوی مصرف خانوارها به فرش دستباف
- برگزاری نمایشگاه یا جشنواره فرش دستباف
- اطلاع‌رسانی و تبلیغات فرش دستباف
- ایجاد فروشگاه و نمایشگاه دائمی فرش دستباف
- مطالعه سلیقه مصرف‌کنندگان بازارهای هدف صادراتی فرش دستباف
- اعزام تولیدکنندگان و صادرکنندگان فرش در الب یئت‌های تجاری یا شرکت در نمایشگاه‌های خارج از کشور

- ساماندهی فعالیت‌های شرکت‌های پخش
 - تهیه بانک اطلاعاتی
 - ارتقا کیفیت خدمات پخش
- استقرار زیرساخت‌های امن بمنظور گسترش تجارت الکترونیکی
 - ایجاد نظام واحد اطلاعات تجاری
 - تکمیل بانک اطلاعات صادرکنندگان استان
 - پرداخت الکترونیکی هزینه ثبت سفارش واردات
 - ایجاد سیستم نرم‌افزاری اسیکودا در گمرک
 - صدور گواهی دیجیتال برای تجار و بازرگانان
 - تجهیز واحدهای صنفی و تجاری به POS بانکی
- توسعه نظام ملی طبقه‌بندی کالا و خدمات
 - ارتقا سطح بهره‌مندی صنوف از ایران کد
 - نظارت و بازرسی از واحدهای اقتصادی
 - شناسایی واحدهای اقتصادی رعایت کننده حقوق مصرف‌کنندگان
- بهره‌گیری از توان سازمان‌های مردم‌نهاد در امور بازرسی کالا و خدمات
 - توسعه مشارکت‌های مردمی و ناظرین افتخاری در امر بازرسی
 - واگذاری امور بازرسی به امور صنفی
 - ایجاد تشکل‌های مردم‌نهاد
- قیمت‌گذاری کالا و خدمات عمومی، انحصاری و اساسی
 - بهره‌مندی از توان تشکل‌های صنفی در قیمت‌گذاری
 - برگزاری جلسه هماهنگی جهت شرکت در کمیته کارشناسی قیمت

هر یک از این اقدامات می‌توانند به طور مستقیم و یا غیرمستقیم منجر به ایجاد اشتغال در سطح استان شوند.

۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه

۱۰-۱- برآورد سرمایه‌گذاری در دوره برنامه پنجم توسعه

جهت برآورد سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم به سه شیوه عمل شد. ابتدا با استفاده از جدول داده ستانده سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای هر فرصت شغلی جدید در استان به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی محاسبه گردید و در مشاغل جدید مورد نیاز استان به تفکیک فعالیت‌ها ضرب شد. و به این ترتیب سرمایه‌گذاری استان محاسبه گردید ولی نتایج دچار کم برآوردی بود و میزان آن با تولید ناخالص داخلی استان تطابق نداشت. در روش دوم از نسبت افزایش سرمایه به افزایش محصول (ICOR) استفاده گردید. نتایج این روش بهتر از روش اول بود و به نظر می‌رسید با سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق دارد. در روش سوم از نسبت سرمایه‌گذاری به تولید در بخش‌های مختلف در جدول داده ستانده استانی استفاده شد. در نهایت نتایج روش دوم مبنای تنظیم سند قرار گرفت چرا که هم با معیار سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق داشت و هم سهم بخش‌های مختلف از سرمایه‌گذاری استان منطقی بود.

پیش‌بینی می‌شود در دوره برنامه پنجم توسعه سرمایه‌گذاری در استان زنجان از 6856615 میلیون ریال در سال ۱۳۹۰ به 10285627 میلیون ریال در سال ۱۳۹۴ ارتقا یابد. در این دوره سرمایه‌گذاری در استان زنجان صورت گیرد. در واقع لازمه رشد ۸.۲ درصدی تحقق آن است که در این دوره مجموعاً 42405382 میلیون ریال سرمایه‌گذاری در استان انجام شود و در صورتی که تلاش لازم برای تحقق این میزان سرمایه‌گذاری صورت نپذیرد بیکاری در استان بش از ۷ درصد خواهد شد.

همانطور که در جدول زیر ملاحظه می‌شود، در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ سهم بخش صنعت از سرمایه‌گذاری بیش از سایر بخش‌ها و بالغ بر 10337606 میلیون ریال است و ۲۴.۴ درصد از سرمایه‌گذاری استان به این بخش اختصاص خواهد یافت. واسطه‌گری مالی و عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی به ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۷.۹ و ۱۳.۱ درصد در رتبه‌های بعدی سرمایه‌گذاری استان زنجان قرار می‌گیرند.

جدول ۲۹. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بر حسب فعالیت‌های عمده اقتصادی در دوران برنامه پنجم توسعه به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیون ریال)

شرح	دوران برنامه پنجم					جمع برنامه پنجم
	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	
کشاورزی، شکار و جنگلداری	755170	815433	880504	950770	1026638	4428514
شیلات	2472	2599	2734	2875	3023	13703
استخراج معادن	332935	367997	406745	449574	496913	2054164
صنعت- ساخت	1588924	1798661	2036085	2304849	2609087	10337606
تامین برق، گاز و آب	244484	264010	285109	307894	332490	1433987
ساختمان	137331	157615	180895	207613	238277	921732
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، ...	917671	1007055	1105139	1212780	1330906	5573552
هتل و رستوران	19887	20580	21295	22040	22809	106611
حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	572365	622561	677161	736550	801143	3409780
واسطه‌گری‌های مالی	1185371	1330932	1494372	1677883	1883925	7572483
مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب	41572	43986	46536	49235	52093	233423
اداره امور عمومی، ...	180065	189642	199731	210358	221547	1001343
آموزش	456369	499359	546402	597868	654191	2754190
بهداشت و مددکاری اجتماعی	290357	318174	348656	382057	418656	1757899
سایر خدمات	131640	145026	159776	176026	193928	806396
جمع	6856615	7583629	8391141	9288371	10285627	42405382

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

۱۰-۲- سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان در فعالیت عمده‌فروشی و

خرده‌فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری به تفکیک بخش تعاونی، عمومی و خصوصی

با توجه به ارزیابی‌های کارشناسی، سرمایه‌گذاری مورد نیاز در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری به شرح ذیل برآورد شده است.

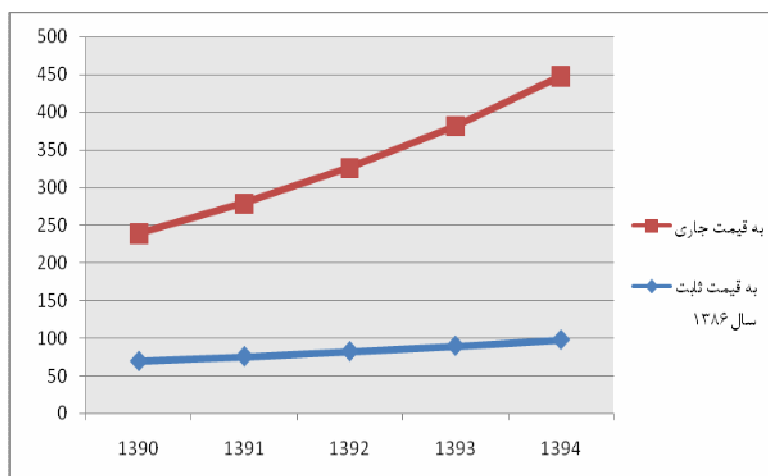
ملاحظه می‌شود که کل سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم در این بخش معادل ۵۵۷۳۶ میلیارد ریال است که از این میزان ۳۹۰۰۱ میلیارد ریال به بخش تعاونی، ۸۳۶ میلیارد ریال مربوط به بخش عمومی و ۵۰۹۹۸ میلیارد ریال به بخش خصوصی اختصاص دارد. بنابراین می‌توان گفت سهم بخش خصوصی از سرمایه‌گذاری در این رشته فعالیتی بیش از دیگر بخش‌های اقتصادی است.

جدول ۳۰. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک بخش تعاونی، عمومی و خصوصی به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیارد ریال)

گروه‌های عمده فعالیت	کل سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم	توزیع سرمایه‌گذاری	
		تعاونی	عمومی
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، ...	۵۵۷۳۶	390.1	83.6
جمع	۴۲۴۰۵۴	5427.4	4464.5
			5099.8
			32513.5

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

در مجموع همانطور که نمودار ۱۱ نشان می دهد، میزان سرمایه گذاری به قیمت جاری و ثابت صعودی داشته اما واضح است که شیب صعودی سرمایه به قیمت جاری بیشتر از قیمت ثابت می باشد.

نمودار ۹. مقایسه سرمایه گذاری در فعالیت عمده فروشی و خرده فروشی در دوران برنامه پنجم توسعه (میلیارد ریال)

۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه گذاری های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم

۱۱-۱- نحوه تأمین مالی سرمایه گذاری بخش عمومی

جدول زیر تأمین مالی سرمایه گذاری بخش عمومی را به همراه میزان منابع مالی مورد نیاز نشان می دهد.

جدول ۳۱. ترکیب منابع مالی برای سرمایه‌گذاری بخش عمومی

موضوع	بودجه عمومی		تسهیلات بانکی	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی
	استانی	ملی		
آموزش	۱	۲		
آموزش صنوف تولیدی	۳	۲		۱
تجهیز واحدهای صنفی و تجاری به صندوق مکانیزه فروش	۴	۳	۲	۱
ایجاد پرتال بخش بازرگانی	۱	۲		
ایجاد فروشگاه و نمایشگاه دائمی فرش دستباف	۲	۳	۴	۱
برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی تخصصی			۱	
برگزاری نمایشگاه‌های خارج از کشور توسط شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی			۱	
آموزش کاربردی برای صادرکنندگان و واردکنندگان		۱		
تهیه کلیپ ویدئویی مربوط به تولید، بسته‌بندی و صادرات سیب و انار	۲	۱		
انجام مطالعه در زمینه کالای صادراتی در بخش صنعت	۲	۱		
انجام مطالعه در زمینه کالای صادراتی در بخش کشاورزی	۲	۱		
مطالعه و ارتقا سیستم فعلی به تکنولوژی روز	۳	۴	۲	۱
احداث محل دائمی نمایشگاه‌های عرضه مستقیم کالا توسط اصناف	۲	۳	۴	۱
راه‌اندازی و صدور مجوز فروشگاه مجازی	۴	۳	۲	۱
ایجاد واحد تولیدی نان صنعتی حجیم	۴	۳	۲	۱
آموزش قالیبافان و شاغلین مرتبط	۲	۱		۳
شناسایی، اصلاح و ترویج بافت نقوش بومی استان	۲	۱		۳

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

۱۱-۲- نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی

جدول زیر تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی را به همراه میزان منابع مالی مورد نیاز نشان

می‌دهد.

جدول ۳۲. ترکیب منابع مالی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی

موضوع	تسهیلات بانکی	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی	شهرداری‌ها
اعزام و پذیرش توسط شرکت مدیریت صادرات غدیر و سایر شرکت‌های ذیربط		۱	
شروع عملیات عمرانی طرح شامل ساخت انبارها، سردخانه‌ها، واحدهای سورتینگ و بسته‌بندی	۱		
ایجاد امکانات جانبی نمایشگاه بین‌المللی کاسپین	۱		
ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی کالا	۲	۱	
ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی کالای سردخانه‌ای	۲	۱	
ایجاد مرکز پشتیبانی میادین میوه و تره‌بار و محصولات کشاورزی	۲	۱	۳

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه گذاری در بخش های خصوصی و تعاونی (با توجه به وظیفه هر دستگاه)

- کمک های فنی

کمک های فنی از جمله حمایت ها و پشتیبانی هایی است که موجب تسهیل در امور مربوط به تجارت واحدهای تولیدی صادراتی، تشکیل های صادراتی و بنگاه های تجاری می شود. در این راستا می توان طرح ها و پروژه هایی که می تواند در راستای کمک های فنی مورد نظر قرار گیرد را به شرح جدول زیر نشان داد. مهمترین اقدامات را می توان در حوزه حمایت های مالی از صادرات نام برد.

جدول ۳۳. پیش بینی اقدامات مربوط به کمک های فنی

موضوع	واحد سنجش	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال های برنامه
پرداخت جوایز صادراتی	میلیارد ریال	۱۴۰۴	۱۶۸	۱۹۰۲	۲۱۶	۲۴	۹۶
تشویق عوامل صادراتی	میلیارد ریال	۱۴۰۴	۱۶۸	۱۹۰۲	۲۱۶	۲۴	۹۶
افزایش تعداد اقلام مشمول دریافت جوایز	درصد	۶	۶	۶	۶	۶	۳۰
افزایش پرداخت جوایز صادراتی استان	میلیارد ریال	۱۴۰۴	۱۶۸	۱۹۰۲	۲۱۶	۲۴	۹۶
جوایز صادراتی کالا	میلیارد ریال	۱۱۶۸	۱۳۶۲	۱۵۵۷	۱۷۵۱	۱۹۰۴۶	۷۷۸
جوایز صادراتی خدمات فنی و مهندسی	میلیون ریال	۲۱۰۰	۲۴۴۹۰۷۵	۲۷۹۹۰۵	۳۱۴۹۰۲۵	۳۴۹۹	۱۳۹۹۷۰۵
شناسایی، اصلاح و ترویج یافت نقوش بومی استان	عدد	۱	۱	۱	۱	۱	۵

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه ریزی استانداری زنجان

- آموزش

ارایه کارگاه ها و برگزاری کلاس های آموزشی نیز از جمله موضوعاتی است که نهاد متولی امر بازرگانی طی سال های مختلف به منظور شناسایی بازارهای هدف و... برای تجار و بازرگانان مورد توجه قرار داده است. در این راستا می توان به برگزاری میزگردهای تخصصی، آموزش کاربردی برای واردکنندگان و صادرکنندگان، آموزش قالیبافان و شاغلین مرتبط، آموزش صنوف تولیدی و ... اشاره نمود.

جدول ۳۴. پیش بینی اقدامات مربوط به آموزش

شرح	واحد سنجش	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال های برنامه
افزایش دانش بازرگانان و تجار	عدد	۸	۸	۸	۸	۸	۴۰
برگزاری میزگرد تخصصی	عدد	۲	۲	۲	۲	۲	۱۰
برگزاری همایش مربوط به به حمایت از صادرات کالا و خدمات	عدد	۳	۳	۳	۳	۳	۱۵
آموزش کاربردی برای صادرکنندگان و واردکنندگان	نفر ساعت	۵۵۷۰	۵۵۷۰	۵۵۷۰	۵۵۷۰	۵۵۷۰	۲۷۸۵۰
تهیه کلیپ ویدئویی مربوط به تولید، بسته بندی و صادرات سیب و انار	عدد	۱	۰	۰	۰	۰	۱
ارتقاء کیفیت خدمات پخش شرکت های پخش	نفر ساعت	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۱۱۰۰
آموزش صنوف تولیدی	نفر ساعت	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	۳۰۰۰
آموزش قالیبافان و شاغلین مرتبط	نفر ساعت	۱۰۸۰۰	۱۰۸۰۰	۱۰۸۰۰	۱۰۸۰۰	۱۰۸۰۰	۵۴۰۰۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه ریزی استانداری زنجان

بازاریابی

از جمله ابزارهایی که می‌توان در زمره بازاریابی محسوب نمود، برپایی نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی است. نمایشگاه‌های تجاری به شرکت‌کنندگان این فرصت را می‌دهد تا بدون پرداخت هزینه‌های بازاریابی بالا، توجه رسانه‌های جمعی را به خود جلب و به معرفی نام تجاری محصول خود بپردازند. همچنین نمایشگاه‌های تجاری این امکان را فراهم می‌کند تا ارتباط مستقیم با مخاطبان مورد نظر جهت فروش و توسعه فروش محصولات امکان‌پذیر شود. بنابراین برپایی نمایشگاه‌ها از سوی سازمان‌های ذیربط از جمله بازرگانی نقش مهمی را در بازاریابی محصولات استان می‌تواند ایفا نماید.

علاوه بر برپایی نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی، اعزام هیات‌های تجاری به کشورهای مختلف به منظور ارتباط با بازرگانان و نیز شناسایی بازارهای هدف می‌تواند نقش مؤثری را در بازاریابی محصولات تولیدات داخلی استان فراهم نماید. در این راستا و با توجه به اهداف بخش بازرگانی استان جدول زیر موارد مرتبط با بازاریابی را نشان می‌دهد.

جدول ۳۵. پیش‌بینی اقدامات مربوط به بازاریابی واحد: تعداد

موضوع	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال‌های برنامه
برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی تخصصی	۸	۵	۵	۵	۵	۲۸
برگزاری نمایشگاه‌های خارج از کشور توسط شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی	۲	۲	۲	۲	۲	۱۰
همانگی و برگزاری نمایشگاه عرضه مستقیم کالا	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۵۰
برگزاری نمایشگاه یا جشنواره فرش دستیافت	۱	۱	۱	۱	۱	۵
اعزام و پذیرش هیات‌های بازاریابی - تجاری	۶	۶	۶	۶	۶	۳۰
اعزام و پذیرش توسط اتاق بازرگانی	۲	۲	۲	۲	۲	۱۰
اطلاع‌رسانی و تبلیغات فرش دستیافت	۵	۵	۵	۵	۵	۳۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

تخصیص تسهیلات بانکی ارزان قیمت به پروژه‌های بخش خصوصی

پروژه‌های بخش خصوصی در حوزه بازرگانی دارای تنوع و اقسام مختلفی است. بنابراین تسهیلاتی که به این امر اختصاص می‌یابد نیز موارد مختلفی را شامل می‌شود. به طور نمونه می‌توان در این زمینه اعطای تسهیلات به بافندگان فرش، ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی کالا، ایجاد مراکز پشتیبانی میوه و تره‌بار و... را نام برد. جدول زیر اقدامات مربوط به تخصیص تسهیلات بانکی را حوزه‌های مختلف بخش بازرگانی نشان می‌دهد.

جدول ۳۶. پیش‌بینی اقدامات مربوط به تخصیص تسهیلات بانکی

موضوع	واحد سنجش	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال‌های برنامه
اعطای تسهیلات به تولیدکنندگان، بافندگان و سایر حرف مرتبط با فرش دستیافت	میلیون ریال	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۱۵۰۰۰
ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی کالا	هزارتن	۱	۱	۱	۱	۰	۴
ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی کالای سردخانه‌ای	تن	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰
ایجاد مرکز پشتیبانی میوه و تره بار و محصولات کشاورزی	درصد	۱۵	۱۵	۲۰	۲۵	۲۵	۱۰۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

- خصوصی سازی

از جمله مسائلی که طی سال‌های اخیر با توجه به اصل ۴۴ قانون اساسی مورد توجه قرار گرفته است واگذاری امور به اقتصادی از نهاد عمومی دولت به بخش خصوصی است. در این راستا بخش بازرگانی نیز از این امر مستثنی نبوده و فعالیت‌های که طی سال‌های گذشته توسط دولت اداره می‌شده، با توجه به اصل مورد نظر باید به بخش خصوصی واگذار شود. در استان در حوزه بازرگانی، می‌توان به طور مشخص از واگذاری امکانات ذخیره‌سازی شرکت غله و همچنین واگذاری امور بازرسی به تشکلهای صنفی اشاره نمود. ضمن اینکه واگذاری امر تنظیم بازار استان به اصناف مربوطه نیز از جمله اموری است که می‌توان در این زمینه نام برد.

جدول ۳۷. پیش‌بینی اقدامات مربوط به خصوصی سازی

موضوع	واحد سنجش	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال‌های برنامه
واگذاری امکانات ذخیره‌سازی شرکت غله و خدمات بازرگانی دولتی	نسبت ظرفیت واگذار شده به کل	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۱۰۰
کاهش میزان تصدی گری دولت	درصد	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۱۰۰
همه‌پوشی در واگذاری امکانات موجود به بخش خصوصی مطابق با شرح وظایف ابلاغی	درصد	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۱۰۰
واگذاری امور بازرسی به تشکلهای صنفی	درصد	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۱۰۰
ذخیره‌سازی کالاهای اساسی به منظور عرضه در مواقع بحرانی و کمبود کالا	تن	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۷۵۰
تزریق برخی اقلام پرمصرف به بازار در مواقع لزوم جهت تنظیم بازار و جلوگیری از افزایش بی‌رویه و کاذب قیمت‌ها	تن	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۶۰۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

- ساده‌سازی مقررات و تشریفات اداری

مهمترین مباحثی که می‌توان به ساده‌سازی مقررات و تشریفات اداری در حوزه بازرگانی به آن اشاره نمود مربوط به حوزه تجارت الکترونیکی است. ثبت سفارش کالا، دریافت جواز صادراتی، درخواست گواهی دیجیتالی برای تجارت و شرکت‌های بخش از جمله مواردی است که می‌تواند نقش مؤثری در کاهش تشریفات اداری داشته باشد. همچنین تجهیز واحدهای صنفی به صندوق مکانیزه فروش نیز به دلیل آنکه محاسبه مالیات را تسهیل می‌نماید، می‌تواند در زمره ساده‌سازی مقررات و تشریفات اداری قرار گیرد.

جدول ۳۸. پیش‌بینی اقدامات مربوط به ساده‌سازی مقررات و تشریفات اداری

موضوع	واحد سنجش	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال‌های برنامه
پرداخت الکترونیکی هزینه ثبت سفارش واردات	درصد	۶۰	۴۰	۰	۰	۰	۱۰۰
پرداخت جواز صادراتی از طریق وب سایت یارانش	درصد	۴۰	۳۰	۲۰	۱۰	۰	۱۰۰
صدور گواهی دیجیتال برای تجار و بازرگانان	تعداد	۲۰	۱۰	۱۰	۰	۰	۴۰
صدور گواهی دیجیتال برای شرکت های پخش	تعداد	۶	۵	۰	۰	۰	۱۱
تشکل‌های تجهیز شده جهت صدور پروانه کسب	تعداد	۸	۸	۸	۸	۸	۴۰
تجهیز واحدهای صنفی و تجاری به صندوق مکانیزه فروش	تعداد	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۲۵۰۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

- سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیربنایی

احداث محل دایمی نمایشگاه‌های عرضه مستقیم کالا، راه‌اندازی و صدور مجوز فروشگاه مجازی و ایجاد واحد تولید نان صنعتی از جمله مواردی است طی برنامه پنجم استان پیش‌بینی شده است. جدول زیر اقدامات مذکور را طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۳۹. پیش‌بینی اقدامات مربوط به سرمایه‌گذاری

موضوع	واحد سنجش	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال‌های برنامه
احداث محل دایمی نمایشگاه‌های عرضه مستقیم کالا توسط اصناف	درصد	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۱۰۰
راه‌اندازی و صدور مجوز فروشگاه مجازی	فقره	۲	۰	۰	۰	۰	۲
ایجاد واحد تولیدی نان صنعتی حجیم	درصد	۳۰	۳۰	۲۰	۰	۰	۸۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان

مبارزه با واردات غیر قانونی

نظام ملی شماره‌گذاری کالا و خدمات ایران، به اختصار ایران کد نامیده می‌شود. این کد دارای ارقامی است که می‌توان آن را به سه بخش تقسیم نمود:

- بخش اول؛ هفت رقم است و بیان می‌کند محصول مورد نظر از چه نوعی است و به چه گروهی از انواع محصولات در نظام طبقه‌بندی کالا تعلق دارد.
- بخش دوم؛ آن ۵ رقم است و بیان می‌کند این محصول را چه کسی عرضه می‌کند.
- و در بخش سوم که ۴ رقم است مشخصات مورد نظر عرضه کننده برای توصیف محصول صورت می‌پذیرد.

در واقع ایران کد یک استاندارد شناسایی، توصیف و نام‌گذاری کالا را در سطح ملی ایجاد می‌کند و توسعه می‌دهد. بنابراین توسعه ایران کد برای کالاهای می‌تواند مانعی برای عرضه واردات غیرقانونی شود. همچنین از جمله مسائلی که می‌تواند زمینه را برای کاهش واردات غیرقانونی کالا فراهم و به نوعی عرصه را برای مانور این کالاهای تنگ‌تر نماید، نظارت و بازرسی از واحدهای توزیع‌کننده کالا است. با توجه به این موارد، اقداماتی که بخش بازرگانی استان در طی برنامه پنجم در راستای کنترل و محدودیت‌سازی واردات غیرقانونی در نظر گرفته است به شرح جدول زیر است:

جدول ۴۰. اقدامات محدودکننده واردات غیرقانونی کالا

موضوع	واحد سنجش	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	جمع سال‌های برنامه
افزایش تعداد دارندگان ایران کد	تعداد	۴۷۰					۱۱۵۶
نظارت و بازرسی از واحدهای اقتصادی	درصد	۱۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
بازرسی نوبه‌ای از واحدهای عمده فروش و انبارها	تعداد	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰۰

ماخذ: سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰، معاونت برنامه‌ریزی استانداری زنجان